

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASI
HUZURIDAGI TA‘LIM SIFATINI NAZORAT QILISH DAVLAT
INSPEKSIYASI**

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MAKTABGACHA TA‘LIM
VAZIRLIGI**

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA‘LIMI VAZIRLIGI

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS
TA‘LIM VAZIRLIGI**

“TASDIQLAYMAN”

_____ A.Umarov.

“KELISHILDI”

Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligi

2020__ yil “__” _____

2020__ yil “__” _____

Ro‘yhatga olindi:

2020 - yil “__”

**UZLUKSIZ TARBIYA FANI
DASTURI**

TOSHKENT – 2020

Tuzuvchilar:

Xodjayev B.X - Umumiy pedagogika

kafedrası, professor.

Muxsiyeva A.Sh. – Pedagogika

kafedrası, dotsent

Jabborova Z. – Xalq ta'limi vazirligi
huzuridagi Respublika ta'lim markazi
tarbiya fani metodisti

Paximova S. - МТМРМҚТМОИ kata
o'qituvchisi

Avazova M.J. - УзМУ қошидаги
С.Х.Сирожиддинов номли академик
лицейи Давлат ва ҳуқуқ асослари
фани ўқитувчиси

O'quv fanining dolzarbligi va uzluksiz ta'lim tizimidagi o'rni

Bugungi globalashuv jarayonlari, fan-texnika taraqqiyoti, innovatsion jamiyatga bo'lgan ehtiyoj yoshlar uchun ko'plab imkoniyatlar yaratmoqda. Ular oldiga tezkor qarorlar qabul qilish, innovatsion tafakkurni shakllantirish, intellektual salohiyatni oshirish bilan birga milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiq bo'lishdek hayotiy talablarni qo'yimoqda.

Shu bois, O'zbekiston Respublikasida uzluksiz «Tarbiya» fani davlatning ta'lim-tarbiya sohasidagi siyosatini amalga oshirishda mavjud bo'lgan dolzarb muammolarni hal etishga yo'naltiriladi. Fan yosh avlod tarbiyasidagi ishlarni yangi bosqichga olib chiqishga qaratilgan ustuvor vazifalar, asosiy maqsad va yo'nalishlarni belgilab beradi.

Shuningdek, fanda belgilangan yo'nalishlar mamlakat yoshlarini ma'nan va jismonan barkamol qilib tarbiyalash, iqtidori va salohiyatini ro'yobga chiqarish, ularni davlat va jamiyatning rivojiga keng jalb etish, tashabbuslarini yetarli darajada qo'llab-quvvatlash maqsadida huquqiy asoslar, iqtisodiy imkoniyatlar va tashkiliy mexanizmlarni yanada kengaytirishga xizmat qiladi.

O'quv fanining maqsadi va vazifalari

Fanning maqsadi – uzluksiz ta'lim tizimida ta'lim oluvchilarda ijtimoiy kompetentsiyalarni tarkib toptirish, yuksak ma'naviy axloqiy va kasbiy sifatlarini rivojlantirishdan iborat.

Fanning vazifasi – uzluksiz ta'lim tizimida ta'lim oluvchilarda umummadaniy, ijtimoiy, kommunikativ kompetentsiyalar hamda tarbiyaviy faoliyatni tashkil etish layoqatini shakllantirish; tarbiyaga doir xulq-atvor meyorlarini kundalik va kasbiy faoliyatda qo'llay olish ko'nikmasini rivojlantirishdan iborat

Fan bo'yicha ta'lim oluvchilarning o'quv faoliyati natijalari

Maktabgacha ta'lim tizimi uchun:

o'z tuyg'ularini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish;

o'z xatti-harakatlarini axloqiy talablarga muvofiq boshqarish ko'nikmalarini shakllantirish;

shaxsiy fazilatlar asoslarini paydo qilish;

ijtimoiy motivlar va milliy an'analarga qiziqish, o'zini o'zi namoyon qilishga intilishni tarkib toptirish;

muvaffaqiyatga erishish ehtiyojini paydo qilish;

o'ziga o'zi baho berish, tevarak-atrofdagilarga ma'naviy-axloqiy munosabatni shakllantirish;

Umumiy o'rta, o'rta maxsus va professional ta'lim tizimi uchun:

har bir bosqichda o'quvchilarni milliy va umuminsoniy qadriyatlarni hurmat qilish ruhida tarbiyalash;

o'quvchilarni har tomonlama, jismoniy, ruhiy, ma'naviy-axloqiy rivojlantirish orqali ijtimoiy hayotga moslashtirish va turli murakkab vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishga o'rgatish;

faol fuqarolik pozitsiyalarini shakllantirish;

dunyo dinlarining ko'p asrlar davomida avlodlardan avlodga o'tib kelayotgan ma'naviy qadriyat ekanini tushuntirish bilan bir qatorda, hech bir dunyo dinida zo'ravonlik, terrorism va ekstremizm g'oyalari targ'ib etilmasligini tushuntirish;

shaxs faoliyatida ijtimoiy-ma'rifiy institutlar bilan hamkorlikni kuchaytirish;

ma'naviy-axloqiy jihatdan muammosi bor yoki tarbiyasida bo'shliqlar mavjud bo'lgan yoki notinch oila farzandlari, jinoyatchilikka moyil bo'lgan yoki profilaktik ro'yxatda turadigan yoshlar bilan individual tarzda ishlash tizimini takomillashtirish.

oliy ta'lim tizimi uchun:

kasbiy faoliyatga qo'yiladigan malaka talablarga muvofiq kompetensiyalar, baholash tartibi va o'quv dasturlari;

«Tarbiya» fani bo'yicha malaka talablari, o'quv fanlari dasturlari mazmunini bilish va ulardan foydalana olish;

gender stereotiplar, valeologik omillarni e'tiborga olgan holda o'quv-tarbiya jarayonini tashkil etish;

tarbiyaviy jarayon sifatini oshirishga xizmat qiladigan kompyuter va multimedia texnologiyalari, virtual ta'lim resurslari, masofaviy va tarmoq texnologiyalaridan foydalana olish;

tarbiyaviy ishni tashkil etishga doir me'yoriy hujjatlar, didaktik-metodik materiallar (mediatadbir ssenariylari, muammoli vaziyatlar, ishbop o'yinlar, keyslar banki, ijodiy topshiriqlar, trening mashg'ulotlari ishlanmalari)ni tayyorlay olish;

innovatsion tarbiya texnologiyalarini (refleksiv, vitagen, suggestiv, artterapiya, ishbop o'yinlar, neyrolingvistik dasturlashtirish, germenevtik) qo'llay olish;

milliy va ilg'or xorijiy tarbiya modellaridan samarali foydalanish;

tarbiyaning innovatsion metodlarini qo'llash, virtual hamjamiyatlar faoliyatini samarali tashkil etish;

zamonaviy tarbiya konsepsiyalari, tarbiya sohasidagi ilmiy yangiliklar, mediamatlar va ilg'or xorijiy tajribalardan foydalanish;
tarbiyaning dolzarb masalalariga bag'ishlangan mahorat darslari, treninglar, vebinarlar tashkil etish va moderatorlik qilish;
virtual klublarni tashkil etish va jamoaviy ijodiy ishni tashkil etish;
tarbiya jarayoniga doir izlanishlar, ijtimoiy loyihalarni ishlab chiqishga doir tadqiqotchilik ko'nikmalarining rivojlantirish.

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI UCHUN "TARBIYA" MASHG'ULOTLARI DASTURI

Maktabga tayyorlov guruhida "Tarbiya" ta'limiy faoliyati uchun subhat mavzulari va ularning mazmuni

Mening qadrdon O'zbekistonim

Bolalarning tug'ilib o'sgan Ona-Vatani, shahar, qishlog'i, mahallasi, xalqi, urf-odatlarini, tarixiy joylari haqida ilk tushunchalar berish.

O'zbekiston Respublikasi ramzlari: bayroq, gerb, madhiya bilan tanishtirish hamda ularga nisbatan hurmat bilan qarashni tarbiyalash.

O'zbekiston Respublikasining ramzlari: bayroq, gerb, madhiya mazmun-mohiyatini anglash va hurmat bilan qarash zarurligi haqida tushunchalar berish.

Mening shahrim, mening mahallam

Bolalarning tug'ilib o'sgan ona shahri, qishlog'i, mahallasi, tarixiy joylari haqida ilk tushunchalar berish.

Uy manzilini to'liq aytishga o'rgatish. Shahridagi, hududidagi tarixiy obidalar, qadimiy yodgorliklar, zamonaviy inshootlar haqida tushuncha berish. Bolalarda ona shahriga nisbatan mehr tuyg'usini rivojlantirish va ona shahri haqidagi fikrlarini nutqda ifodalay olish malakasini takomillashtirish.

Men va mening oilam

Oila tushunchasiga izoh. Oila muqaddas jamoa ekanligi, oilada kattakichikning ahil yashashlari, oila boshliqlari buva-buvi, ota-ona ekanligi. Oilada ota-ona, aka-uka, opa-singillarning bo'lishi. Ahil oilalarni rasmlar orqali zoqlash. Oilada bolalarning yashash tarzi, kattalarni hurmat qilish, kichiklarga g'amho'r bo'lish. Oilada hamjihatlik, ahillik, o'zaro yordam oila baxtining asosi ekanini uqtirish. Oila a'zolari: ota-ona, aka-uka, opa-singil, qon-qarindoshga bo'lgan hurmat hissini tarbiyalash.

Men va mening do'stlarim

Bolalarga "O'rtoqlik" tushunchasiga izoh berish. Bolalar bilan ahil bo'lib o'ynash, o'zaro yordam berish va ko'maklashish- bu o'rtoqlik ekanligi. Bolalar

hamjihat bo‘lib o‘ynayotgan yoki mehnat qilayotgan holatini rasmlar orqali izohlash. Bolalarning bir-biriga mehribon, ahil, g‘amxo‘r bo‘lishlarini tushuntirish. O‘rtoqlari bilan yonma-yon o‘ynay olishi, o‘yinchoqlarini boshqa bolalar bilan o‘rtoqlashishi, tengdoshlarining kayfiyatini, xursand yoki xafa ekanligini anglash va ularga to‘g‘ri muomala qilish. “Xafabo‘lma, men senga yordam beraman” kabi gaplarni aytishga o‘rgatish. Mehnat faoliyatida o‘rtog‘iga yordam berish, o‘rtog‘ining yutuqlaridan quvonish, boshqalarning mehnati natijalariga hurmat bilan qarash kabi ezgu xislatlarni shakllantirish. Mavzuga mos hikoya va rivoyatlar o‘qib berish.

Sog‘lom tanda – sog‘lom aql

Bolalarga tozalik-bu salomatlik ekanligini tushuntirish. Salomatlikning bosh mezoni toza, ozoda yurish, ertalab uyqudan turganda yuz-qo‘llarni yuvish, keyin sochiq qaartish. Yotish oldidan tishlarni tozalash, qo‘l-oyoqlarni yuvish, sochiq va dast ro‘moldan to‘g‘ri foydalanishni tushuntirish. Bolalarga qo‘l yuvish, tish yuvish qoidalarini tushuntirish. Qo‘l, oyoq va badan uchun foydalaniladigan sochiqlarni farqlashga odatlantirish. Salomatlik haqida allomalar o‘g‘itlari va rivoyatlaridan o‘qib berish.

Vatan himoyachilari kuni

Bolalarning O‘zbekiston harbiy qo‘shinlari va ularning vazifasi, 14-yanvar harbiylarning kasb bayrami ekanligi haqida tasavvurlarini kengaytirish. Bolada Vatanga muhabbat, uni ko‘z qorachig‘idek saqlash hissini tarbiyalash kabi tushunchalarni davom ettirish.

Bolalarda harbiy qo‘shinlarga nisbatan qiziqish uyg‘otish orqali botirlik, jasurlik, vatanparvarlik tuyg‘usini singdirib borish.

Bolalarga tartib-intizom qoidalarini o‘rgatishda davom etib, yaxshi, yomon, mumkin emas degan tushunchalarini badiiy adabiyot orqali tushuntirib borish.

Men va salomatlik

Bolani sog‘lom turmush tarziga odatlantirish. Ularga odamning ichki a‘zolari (yurak, jigar, oshqozon o‘pka) va ularning joylashuvi, vazifalari haqida (inson o‘pka orqali nafas oladi, havo qanchalik toza bo‘lsa, o‘pka shunchalik yaxshi ishlaydi. Yurak inson hayoti uchun eng kerakli a‘zoldan hisoblanadi. U ishlayotganini bildirib doim “duk-duk” uribturadi. Jigar qonni tozalaydi. Biz istemol qilayotgan ovqat oshqozonga tushadi va hazm bo‘lishi haqida ma‘lumot berish. Bu a‘zolar tananing qayerida joylashganini ko‘rsatish va nomini aytishga o‘rgatish.

Bolaning sog‘lom hayot kechirishi (ozodalikka va kuntartibiga rioya qilish, jismoniy mashqlar bajarib, tanani chiniqtirish va sog‘lom ovqatlanish) haqidagi tushunchalarini aniqlash va mustahkamlash.

Xushmuomalalik alifbosi

Inson odobini, xulq-atvorini ko‘z-ko‘z qiladigan til xususida, so‘zlash qoidasi haqida tushuncha berish. Bolalarni shirin so‘z bo‘lishga da‘vat etish. Avvalo shirin so‘z nima ekanini tushuntirish. Shirin so‘zlik-bu kishining dilini yayratadigan, ko‘nglini ko‘taradigan qilib so‘zlash. Og‘izdan doimo yaxshi so‘z chiqishga harakat qilish. Avval o‘yla, keyin so‘yla. Inson xatoni ko‘proq o‘z tili bilan sodir qilishi. Mavzu bo‘yicha Abu Ali Ibn Sinoning so‘zlaridan keltirish. Mavzuga bog‘liq hikoya o‘qib berish.

O‘zbekistonning buyuk arboblari

Bolani tariximiz va Sharqning buyuk allomalari, ularning hayoti hamda ijodi bilan tanishtirishni davom ettirish. Yoshavlodni ona-Vatanga, ota-bobolar merosi va pand-nasihatlariga sadoqat ruhida tarbiyalash.

Ulug‘ allomalar: Alisher Navoiy, Al Beruniy, Abu Ali Ibn Sino, Mirzo Ulug‘bek, ulug‘ sarkardalar Amir Temur, Jaloliddin Manguberdi, Zahiriddin Muhammad Bobur haqidagi ilk tushunchalarini aniqlash va mustahkamlash. Bolalarni ota-bobolarimizni tanishga, ulardan faxrlanishga da‘vat etish.

Telefonda gaplashish odobi

Bolalarni telefonda so‘zlashish qoidalari bilan tanishtirish. Telefondan qo‘ng‘iroq ovozi eshitilganda “Labbay” deb go‘shakni ko‘tarish, suhbatdosh bilan albatta, “Assalomu alaykum” deb salomlashish, suhbat chog‘ida “Labbay”, “Marhamat”, “Uzr” kabi so‘zlarni ishlatish. Telefon orqali gapirayotganda, qisqa va aniq gapirishga o‘rgatish.

Odob salomlashishdan boshlanadi

Bolalarga “Assalomu alaykum” –senga salomatlik tilayman, degan ma‘noni anglatsa “Vaalaykum assalom” –“Sizga ham salomatlik tilayman” ekanligini tushuntirish. O‘zbekona milliy salomlashishning o‘ziga xosligi: tabassum, ochiq chehra, samimiy mehr bilan bir-biriga boqish, “Assalomu alaykum” deb salomlashganda ochiq chehralik va tabassum bilan salom beruvchi, alik oluvchilarning tovushlari bir-birlariga eshitarli bo‘lishi kerakligi, agar birkishiga ikkikishi bir vaqtda salom bersalar, ularning har biriga alohida-alohida javob qaytarishi lozimligini tushuntirish. Salom-alikning mohiyatini chuqur tushunib etishga, qadriga eta olish, to‘g‘ri salomlashishga o‘rgatish. “Assalomu alaykum” iborasi haqidagi hikoyasidan o‘qib berish.

Qiz bolalarga xos fazilatlar

Qiz bolalarni ota-onasiga, oshxona ishlariga yordam berishga odatlantirish. Qizlarga dangasalik yomon illat ekanligi haqida tushuncha berish. Qizlarni yoshlikdano‘z-o‘zini eplashga, uy-ro‘zg‘or ishlarida ota-onalariga yordam berishga odatlantirib borish, ularning yordami ota-onalarga quvonch olib kelishi haqida tushuncha berish.

Qizlarni saranjom-sarishta bo‘lishga o‘rgatish: o‘yinchoqlar, kitoblardan va mehnat qurollaridan ehtiyotkorlik bilan foydalanish, buyumlarniasrash, ardoqlash

kerakligini tushuntirish. Bolalarda buyumlarga nisbatan ongli munosabatni tarbiyalash. Mavzu bo'yicha hikoya va rivoyat o'qib, uni sharhlash.

O'z-o'zingga xizmat qilishni o'rgan

Bolalarga har kimning o'z xizmati borligi, ularga o'zlaridan kattalarga ish buyurmaslik kerakligini tushuntirish. Bolalarga o'zini parvarishlash ko'nikmalarini shakllantirish: mustaqil yuvinish, tozalikka rioyaqilish, ozodalikka va tartibga odatlantirish, tashqi ko'rinishdagi kamchilikni o'z vaqtida bartaraf qilish, o'z-o'ziga xizmat qilish jarayonida bolada uyushqoqlikni va maqsadgaqaratilganlikni, madaniy axloq ko'nikmalarini shakllantirish.

Bolalarda mustaqil ravishda xonasini yig'ishtirish va o'yinchoqlarini o'z joyiga terib qo'yish, o'rin-joylarini yig'ishtirish, ko'rpa-yostiqlarining jildini kiydirish, choyshablarni tekislab chiqish, ularni almashtirishda kattalarga yordam berish, shaxsiy buyumlarini toza saqlash ko'nikmasini mustahkamlash.

Qush va jonzotlarga g'amxo'rlik

Bolalarga uy hayvonlari mushuk, kuchuk, sigir, qo'y, echki, quyon, qushlardan musicha, chumchuq haqida tushunchalarini mustahkamlash hamda jonzotlarni asrash va avaylash har bir insonning vazifasi ekanligini tushuntirish. Ularni parvarish qilish, ochlikdan qutqarish har birimizning vazifamiz ekanligini tushuntirish. O'.Umarbekovning "Mehr" hikoyasini o'qib berish.

UMUMIY O'RTA TA'LIM BO'YICHA "TARBIYA" FANI DASTURI

I SINIF

I bob. MEN O'ZBEKISTON FARZANDIMAN

(13 soat)

Vatan ishonchi. Prezident sovg'asi haqida suhbat. Bolalar uchun yaratilayotgan imkoniyatlar haqida videofilm namoyishi. O'quvchilarning kelajak maqsadlarini shakllantirish.

Mening orzuim. Mening orzuim va imkoniyatlarim. O'quvchilarning maqsadlarini amalga oshirishda oila tomonidan yaratib berilgan imkoniyatlar.

Salomlashish odobi. Salomlashish odobning muhim belgisi. Salomlashish haqida turli vaziyatlar. To'g'ri salomlashish, kim birinchi salom beradi? Qayerda salom berish mumkin emas?

Bilim olish sirlari. Nima uchun bilimli bo'lish kerak? Ustozga hurmat. Kitob va o'quv qurollardan foydalanish qoidalari.

Mening sevimli ertak qahramonlarim.

Maktabim – gulshanim. Mening maktabim, maktabdagi sharoitlar, "Maktabning egasi kim?" hikoya. Maktab mulki va uni asrash mas'uliyati.

Har narsaning o'lchovi bor. Vaqtning uvoli. Kun tartibiga rioya etish intizomlilik belgisi Isrof bo'lgan suv qadri. Gaz, elektr energiyasi, ichimlik suvi - milliy boylik. Bir kunlik harajat.

Mening mahallamda yashash yaxshi. Muammoli vaziyatlar asosida bolada masuliyat, majburiyat, vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirish. "Bir bolaga yeti mahalla ota-ona", "Qo'shning tinch, sen tinch".

Notanish kishi kim? Notanish kishilar bilan muloqotga kirishish. Yaltiroq quticha kimniki? (Begonalar bilan gaplashish, ulardan sovg'a va turli narsalarni olishning xavfi haqida suhbat). Xavfli vaziyatlarda qaysi telefon raqamiga murojaat qilish.

Xavfli vaziyatlarda harakat qilish. Turli xavfli vaziyatlar haqida ma'lumot berish asosida o'zini tutish qoidalarini o'zlashtirish.

Takrorlash. «Zukko o‘quvchi» o‘yini.

II BOB. GO‘ZAL XULQ - INSON KO‘RKI

(20 soat)

Sehrli so‘zlar. Sehrli so‘zlarning qudrati. Oila a‘zolari va do‘stlarga muomala qilish. Telefonda so‘zlashish odobi.

Qalb oynasi. Fikrini ifodalash. Qo‘l harkatlari, yuz ifodasi (kulgi, kinoya va jahl), ovoz balandligi.

Telefondan foydalanish qoidalari. Telefonva kompyuterdan foydalanish odobi (oila a‘zolari va do‘stlarning telefonidan foydalanish qoidalari).

Tashqi ko‘rinish odobi. Qaysi libos, oyoq kiyim qaerga kiyiladi? Taqinchoqlar qaerga va qachon taqiladi? Mening fikrim: «Agar taqinchoqlar (soat, zirak, uzuk, soch to‘g‘nog‘ichi)dan foydalanilsa...», necha yoshdan taqish mumkin?

Yaxshi va yomon odatlar. Nima yaxshi-yu, nima yomon? Xalq ertaklari asosida suhbat. Qaysi odatlar yaxshi? Yomon odatlardan qanday qutilish mumkin?

Sog‘ tanda sog‘lom aql. Salomatlikni saqlash. Qo‘l yuvish qoidalari Sog‘lik uchun zararli odatlar.

Dasturxon atrofida. Dasturxon atrofida o‘tirish odobi va oshxona jihozlari: sochiq, sanchqi, qoshiq, pichoqdan to‘g‘ri foydalanish.

Jamoat joylarida o‘zini tutish. Jamoat transportida, do‘konlarda, kasalxona va madaniyat maskanlarida, ko‘chalarda kim-kimga yo‘l beradi?

Yakunlovchi dars.

II SINF

I bob. IMKONIYATLAR ESHIGI

(4 soat)

Olamni mahliyo aylagan diyor. Mening maqsadlarim. Menga berilayotgan imkoniyatlar, yaratilgan sharoitlar. Ajdodlarimiz o‘z maqsadlariga qanday erishganlar?

Imkoniyatlar va ehtiyojlar. Imkoniyat va ehtiyoj tushunchalari.ilmli bo‘lmoq haqida.

Men qanday inson bo‘lishim kerak. Maqsad sari intilish.ota-oanmining orzusi. O‘quvchini o‘z tengdoshlarining yutuqlariga havas qilish va ularga tenglashishga undash.

II bob. OILADAGI MUNOSABATLAR

(3 soat)

Qarisi bor uyning - parisi bor. Oila haqida. Oilada bobo va buvilar bilan munosabat odobi. Kattalarga hurmat va ehtirom ko‘rsatish.

Amaliy mashg'ulot. Bizning oila

III bob. MEN VA JAMIYAT

(4 soat)

Maktabim – qadrdonim. Maktab jihozlari kimniki? Eng ulug' maskan. Maktabdagi har bir kitob va boshqa buyumlarni asrab-avaylash lozimligi.

Amaliy mashg'ulot. Tengdoshlarim yutuqlari.

Kim bo'lsam ekan? Kasb tanlash va bilim olish haqida. Bilim ol, hunar tanla.

IV bob. TARTIB - INTIZOM HAMROHING BO'LSIN HAR ON

(9 soat)

Inson hayotida qoidalarning o'rni. Qoidalar nima uchun kerak? Qoidalar va ularga amal qilish. Qoidalarni kim yaratgan? Bizning hayotimizdagi qoidalar. Sog'lom bo'lish qoidalari.

Jamoat transportida. Yo'l harakati qoidalari qanday paydo bo'lgan. Piyoda - umring bo'lsin ziyoda.

Amaliy mashg'ulot. Belgilar nimadan ogohlantiradi?

Sog' tanda sog'lom aql. Salomatlik tuman boylik. Sog'liq qoidalari haqida.

Xavfsizliging o'z qo'lingda. Xavfsizlik, ogohlik, hushyor bo'lish. Xavfsizlik qoidalarni bilamizmi?

Yaxshi va yomon odatlar. Yaxshi va yomon odatlar haqida. Yomon odatlardan qutulish.

Yolg'onning umri qisqa. Rostgo'ylik, to'g'ri so'zlilik inson ko'rki. Yolg'onning oqibati haqida.

Birovning haqqi. O'.Hoshimovning "Girgitton buvining yapon nabirasi" hikoyasi asosida.

Tartib-intizom hamrohing bo'lsin har on. Intizom vaqtga amal qilishdan boshlanadi. O'quv qurollari va o'ziga tegishli bo'lgan buyumlarini tartibli saqlash. Shaxsiy gigiena va kun tartibiga rioya qilish.

V bob. HAMJIHATLIK – DAVLAT, AHILLIK – HIKMAT

(14 soat)

Birlashgan o'zar. Hamkorlik(hamjihatlik, birdamlik, ahillik). Jamoada o'zni tutish. Mas'uliyat va majburiyat.

Amaliy mashg'ulot. Hurmat qozinish. Hurmatga erishishning yo'llari.

Muloqot qilish, eshitish, tinglash, fikr bildirish qoidalari. Suhbatdoshga samimiy munosabatda bo'lish, tabassum qilish.

Insonparvarlik. Mamlakatimizda yashaydigan turli millat va elatlar, ularning qadriyat, marosimlariga hurmat ko'rsatish odobi.

Uyimizga mehmon keldi. Mehmon kutish va mehmonda o'zini tutish odobi. "Tomga chiqmagan "quloqsiz" bola" hikoyasi haqida suhbat.

Amaliy mashg'ulot. Mehmon va mezbon odobi haqidagi hikoyalar asosida.

Do'stlik oliy fazilat. Do'stlashish odobi va qoidalari. "Uy vazifasini ko'chirtirmagan qiz" hikoyasi.

Sovg'a berish va sovg'a olish odobi. Tug'ilgan kunga borish. Kimga qanday sovg'a beriladi? Do'stlarga tabrik yo'llash.

Ziyorat odobi. Ziyorat qilish. Ziyorat qilishning tartib-qoidalari haqida.

Yozgi ta'til – bir yilga tatir. Vaqt qadri. Suv havzalaridan foydalanishda xavfsizlik qoidalari.

III SINF

I bob. ORZULAR MAQSADLARGA YETAKLAYDI

(4 soat)

Munosib farzand. Men katta bo'lsam. O'qishdan maqsad nima bo'lishi kerak? Zamonaviy kasblar haqida. O'quvchilarning kelajakda kim bo'lishlari haqida suhbat

Muvaffaqiyatlar – qat'iyat va qunt-matonatning natijasi. Mamlakatimizdagi katta zavod va fabrikalar, ishlab chiqarish korxonalari. Virtual sayohat.

Maqsad va imkoniyat. Maqsadsiz odamning hechbir ishi unmaydi. O'ylab topishga qodir bo'lsang, bajarishga ham imkon topaolasan.

Amaliy mashg'ulot. Serquyosh hur o'lka.

II bob. ILM VA ODOB INSON ZIYNATI

(25 soat)

Eng buyuk sharaf. O'qish va o'rganishdek sharaflı va yoqimli narsa yo'q. Bilmaslik ayb emas, o'rganishga intilmaslik aybdır.

Ilm olish odobi. Inson bilimi bilan qadrlanadi. Hunar-hunardan rizqing unar. Hunar haqida. Milliy hunarmandchilik. Hunarning foydasi

Vaqting ketdi - baxting ketdi. Bo'sh vaqtdan unumli foydalanish. Mening qiziqishlarim.

Ehtiyotkorlik. Birinchi yordam ko'rsatish. Uy jihozlaridan to'g'ri foydalanishni o'rgatish.

Kitob-bilim manbai. Mutolaa odobi. Kitobning oilada va inson hayotidagi o'rni. Mutolaaning ahamiyati.

Elektron axborotlar. Kompyuterdagi kitoblari. Elektron kitoblarni mutolaa qilishni o'rgatish va ulardan unumli foydalanish.

Kiyinish madaniyati. Insonning tashqi ko'rinishi. Kundalik hayotda kiyiladigan kiyimlarga qo'yiladigan talablar. Tantanalar va boshqa tadbirlarda kiyiladigan kiyimlar.

Amaliy mashg'ulot. O'quvchining kiyinish odobi

Ozodalik – inson ko'rki. Ozodalik, yurish-turish, shaxsiy buyumlarni asrab-avaylash va tartibli saqlashni tarbiyalash.

Inson odobi bilan aziz. Odob, tartib-intizom, andisha haqida. Barcha uchun majburiy bo'lgan odob qoidalari.

Mehr-shafqat va muruvvat-insoniy fazilat. Insonlarga bo‘lgan munosabatni tarbiyalash.

Amaliy mashg‘ulot. Hayvonlar bilan munosabat.

Oilaviy qadriyatlar. Oila qadriyatlar shakllanadigan eng muhim maskan. Milliy qadriyatlarga mening munosabatim.

Keksalarni ardoqlash – insoniy burch. Xalqimizga xos noyob qadriyat.

Amaliy mashg‘ulot. Men buvimga (bobomga) dastyorman.

Mahalla va qo‘ni-qo‘shnichilik munosabatlari. Mahalla tushunchasi. O‘tkir Xoshimovning «Tomsuvoq» hikoyasi asosida suhbat.

Amaliy mashg‘ulot. Mening mahallam.“Mahallam mening faxrim” mavzusida suhbat.

III bob. REJALI ISH - BEJOG‘LIQ ISH

(5 soat)

Tejamkorlik va isrofgarchilik. Tejamkorlik va isrofgarchilik haqida.

Amaliy mashg‘ulot. Ona tabiat ne‘matlariga oqilona va tejamkorona munosabatda bo‘lish, isrofgarchilikka yo‘l qo‘ymaslik.

Suv va non qadri. Suv va nonning qadri ne‘mat ekanligi haqida tushunchalar berish. Suvning birtomchisini ham isrofqilmaslik.

Amaliy mashg‘ulot. Har narsaning o‘lchovi bor. Tabiat ne‘matlarining uvoli haqida.

IV SINF

I bob. INSONIYATNING MA’NAVIY MEROSI

(11 soat)

Vatan madhi. Bir hovuch tuproq hikmati. Vatan oldidagi burchlar. Vatanni doim sog‘inish va unga intilishi.

Vatan bayrog‘ini baland tutaylik. Sportchi Shahram G‘iyosovning Vatan bayrog‘ini baland ko‘tarish orzusi haqidagi hikoyasi.

Koinotni zabt etgan bobomiz. Bobolarga hurmat – Vatanga hurmat.– Ahmad al-Farg‘oniyning muvaffaqiyat sirlari. Bobolarimizning jahon ilm-faniga qo‘shgan hissasi.

Olmos to‘la hovli. Inson baxti o‘z Vatanida. Vatan tushunchasining ahamiyati.

Donolik saboqlari. Insondagi mantiq, aql va qalbning ahamiyati. To‘g‘ri qaror qabul qilish va to‘g‘ri ish qilish saboqlari.

Bobolardan meros yurt – iftixorim! Madaniy merosga hurmat. Milliy meros bilan faxrlanish tuyg‘usi. Chet tilini biladigan o‘quvchining tarixiy shahardagi hikoyasi.

Yurt tinchligi baxtimiz. Tinchlikning mohiyati. Tinchlikni sinfxonasidan boshlash uchun to‘rt amal.

Mard va jasur inson – Vatanning tayanchi. Jaloliddin Manguberdi jasorati.

Kitob buyuk donishmand. Kitob ilm shamchirog'i. "Mening sevimli kitobim" mavzusida hikoya yozish. Kitob o'qishda amal qilish lozim bo'lgan to'rt qoida.

Jamoaviy mashg'ulot. "Bizga o'rgangan mavzular haqida xulosalarimiz". O'quvchilarning o'tilgan mavzular bo'yicha bilim va tushunchalari.

II bob. INSON BO'LISH

(15 soat)

Bilim – tengsiz xazina, muvaffaqiyat kaliti. Kolumbiya universiteti professori Aziza Shonazarovanning muvaffaqiyat hikoyasi. Muvaffaqiyatga erishishda ilm olish va kitob o'qishning ahamiyati.

Yaxshilik qilish hikmati. Nima izlasang – shuni topasan.

Muvaffaqiyatning tagzamini – halollik. Taniqli ishbiarmon va dasturchi Bill Geytsning o'quvchilarga tavsiyalari.

Barcha insonlar tengdirlar. Qo'shniga yaxshilik qilish. Qadriyatlarga hurmat. Insoniylik fazilati. Anvar va Vera xolaning qo'shnichiligi.

Ko'p millatli yurtda yashash baxti. Millatlararo totuvlik. Ko'p millatli mahallada yashashning gashti.

Insonlarga hurmat – kuchlilarga xos! Himoyaga muhtoj kishilar va imkoniyati cheklangan insonlar bilan muomala qilish odoblari.

Tejamkorlik va xasislik. Xasis insonlar haqida hikoya. Tejamkorlikka oid burchlar.

Halol va to'g'riso'z inson doim muvaffaqiyatga erishadi. Halollik haqida hikoya. Halol va to'g'riso'z bo'lishning ahamiyati.

Muvaffaqiyat – bir jamoaga aylanishda. Jamoa bo'lib ishlashning ahamiyati. Kuch – birlikda. Do'stlikning ahamiyati.

Fazilatlar – inson ko'rki. O'qituvchining bir umrli sabog'i. Insonning dunyoqarashi uning ma'naviyatini belgilaydi.

Tilga hurmat elga hurmat. Til va el haqidagi ibratli hikoya. O'zbek tili haqida.

Amaliy mashg'ulot. "Tasavvur qiling Siz ..." 20 so'zdan iborat dunyo.

Favqulodda vaziyatlar vaqtida to'g'ri harakatlanish. Yong'in, zilzila vaqtida to'g'ri harakat qilish qoidalari.

III bob. AHIL VA SOG'LOM OILA

(8 soat)

Baxt oiladan boshlanadi. Oila baxt qo'rg'oni. Oilaviy baxtning siri. Oila hamjihatligi.

Oilaviy kitobxonlik farzand muvaffaqiyati uchun poydevor. Kitob o'qishning muvaffaqiyat qozonishdagi o'rni. Kitob o'qish odobi, kutubxonada mutolaa odoblari.

Ona – ulug‘ zot. Onaga hurmatning ahamiyati. Ona haqida hikoya.

Sog‘lik – katta boylik. Hamza va Ahmadning hikoyasi. Sog‘lom ovqatlanish qoidalariga amal qilish.

Sog‘lom va samarali hayot uchun zarur kun tartibi. Vaqtni to‘g‘ri taqsimlash. Kun davomida foydali mashg‘ulotlar bilan band bo‘lish.

Insonni xotirlash – milliy qadriyat. Inson xotirasi – muqaddas, inson qadri – ulug‘. 9-may – Xotira va qadrlash kuni. Sobir Rahimovning jasorati.

V SINF

I bob. MEN FUQAROMAN

(9 soat)

Vatanga muhabbat. Vatanparvarlik qayerda va qanday namoyon bo‘ladi? Vatanga muhabbatni nimalarda ko‘rasiz? Vatanimizning taniqli insonlari.

Biz o‘z xatti-harakatlarimiz uchun javobgarmiz. Mas‘uliyat nima va uni qanday his etish mumkin? Mas‘uliyatsizlik nima? Mas‘uliyatning inson hayotidagi o‘rni. Mahalla, inson, mas‘uliyat, vijdon.

Inson huquq va majburiyatlari. Bolaning huquq va majburiyatlari. Huquq va majburiyatlarga rioya qilishning ahamiyati. O‘zgalarning huquqlarini hurmat qilish.

Ona tabiatni asrash - bizning burchimiz. Nima uchun ekologik muammolar yuzaga keladi? Tabiiy resurslarni saqlashda sizning yordamingiz.

Umumlashtiruvchi dars: Chiqindilarsiz yashil bog‘lar sari. Bizning birinchi ekobog‘imiz. Atrof-muhitni ifloslantirmasdan maishiy chiqindilarni yo‘qotish (utilizatsiya qilish)ni o‘rganish.

II bob. MEN INSONMAN

(7 soat)

Bir-birimizni tushunishni o‘rganamiz. Hissiyot va hayrixoxlik. Hayrixoxlik odobi.

Mehribonlik qadri. Mehribonlik nima? Nima uchun boshqalarga yordam berish juda muhim? Mehribonlik ko‘rsatish. Befarqlik, begonalashuv, e‘tiborsizlik, qahrilik, bag‘ritoshlik.

Ezgu orzular ro‘yobi. G‘alabalar va mag‘lubiyatlarning sabablarini tahlil qilish. Tashabbus ko‘rsatish va maqsadga erishish yo‘llari. Hohlayman – Bajara olaman – Menga kerak.

Ishtiyoqim – mening yordamchim. Ishtiyoq. Maqsadga erishishga to‘sqinlik qiladigan omillar. Maqsadni aniq qo‘yish, turli ma‘lumotlarni tahlil qilish va to‘g‘ri qaror qabul qilish.

Har bir inson hurmatga loyiq. Matonat, jasorat – maqsadga elituvchi kuch. Intilganga tole yor. Ehtiyojlar va imkoniyatlar.

Umumlashtiruvchi dars: Suv –hayot manbai. Kundalik hayotimizda suvdan oqilona foydalanish.

III bob. MEN VA MENING DO‘STLARIM

(9 soat)

O‘zgalarga yordam berib, o‘zingda insoniylikni kashf et. Yon atrofdagilarga yordam berish zarurati. Insonlarga qanday yordam berish mumkin?

Hamkorlik – muvaffaqiyat garovi. Jamoada ishlash. Boshqalar bilan muvaffaqiyatli hamkorlik, jamoada bo‘lish odobi.

Jonivorlarga g‘amxo‘rlik qilish. Hayvonlarga nisbatan rahm-shavqatli bo‘lish. Ularga g‘amxo‘rlik qilish va himoyalash. Davlatimiz tomonidan ham qarovsiz qoldirilgan hayvonlarga g‘amxo‘rlik qilinadi va himoyalanaadi.

Xulq-atvor qoidalari - hayot tarzi. Xulq-atvor qoidalari va ularga amal qilish haqida. Jamoat joylarida o‘zini tutish. (Teatr, kinoteatr, jamoat transporti, dam olish maskanlari)

Sog‘lig‘imiz – boyligimiz. Sog‘lom turmush tarzi haqida. Organizmga salbiy odatlarning ta‘siri. Jismoniy mashg‘ulotlarning inson salomatligida tutgan o‘rni. Salomatlikni asrash yosh tanlamaydi.

Umumlashtiruvchi dars: Atrofimdagilarning qiziqishlarini qanchalik bilaman? Ijtimoiy so‘rov natijasida olingan ma‘lumotlarni miqdoriy va sifatli qayta ishlashni o‘rganish.

IV BOB. MEN VA MENING AJDODLARIM

(9 soat)

Xotira – abadiy, qadr – muqaddas. Madaniy meros nima. Madaniy meros qanday bo‘ladi. O‘zbekiston va butun jahondagi madaniy meroslarni kim va nima uchun saqlaydi. Madaniy meros nima sababdan odamlar uchun bunchalik muhim sanaladi.

Merosimiz – faxrimiz. Moddiy va madaniy meroslar. Umummadaniy meroslarni asrash va saqlash zarurati. Madaniy meroslar-halqaro tashkilotlar e‘tirofida.

Amaliy mashg‘ulot. Diqqatga sazovor joylarda o‘zini tutish madaniyati. Ziyorat qilish odobi.

Milliy an‘ana va qadriyatlarimiz. Oila. Oilani hurmat qilish. ota-oanaga hurmat, oila a‘zolari bilan yaxshi munosabatda bo‘lish. oilaviy munosabatlar haqida.

Kitoblarda olam sirlari. Birinchi kitoblar qanday paydo bo‘lgan. Kitobning rivojlanish tarixi. Kitoblarni yaratilishi va unga sarflanadigan mehnat. Kitoblar “shifoxonasasi”. (Yirtilgan kitoblarni butlash).

Umumlashtiruvchi dars: Tariximiz – boyligimiz. O‘lkamizning madaniy merosiga g‘amxo‘rlik qilishning muhimligini tushunish va madaniy merosimizga ehtiyotkorona munosabatda bo‘lish.

VI SINF

O‘quvchilar o‘quv faoliyati natijalariga qo‘yiladigan talablar:

o‘z oldiga maqsad qo‘ya oladi, mustaqil fikrlaydi;

o‘z faoliyatini tahlil qiladi, baholaydi;

o‘zini-o‘zi rivojlantiradi;

o‘z majburiyatini bajaradi, muloqotga kirisha oladi;
hamkorlikda ishlaydi;
o‘z-o‘ziga xizmat ko‘rsatishga odatlanadi;
ma’naviy-axloq me’yorlariga rioya qiladi.

I bob. MEN FUQAROMAN

(9 soat)

Men oltin qoida bo‘yicha yashayman. “Axloqning oltin qoidasi” iborasining ma’nosini ochib berish. Ijobiy va salbiy shaklda: boshqalar bilan o‘zingga nisbatan bo‘lishini xohlaganingdek muomala qil. O‘zingga nisbatan bo‘lishini xohlamaganlaringni boshqalarga qilma.

Vijdon va burch bilan yashash. Vijdonvaburchtushunchalari mazmunini ochib berish. Vijdonga muvofiq amal qilish, o‘ziga nisbatan va boshqalar bilan halol bo‘lish. Baxt – toza vijdon bilan yashashdir.

Adolat hayot haqiqati sifatida. Tenglik tushunchasini ochib berish, qanday qilib, odamlar “teng” bo‘lishlari kerak? Boshqaodamlarga nisbatan: oilada, sinfda, shaharda, mamlakatda teng va adolatli munosabatni manianglatadi. Adolat bilan taqsimlash nimani anglatadi.

Minnatdorchilik yuragimda yashaydi. Minnatdorlik nimani anglatadi va uni qanday mos usullar bilan ifodalash mumkin. Atrof-olamdan minnatdor bo‘lish. Boshqalarga o‘z minnatdorligimiz va ehtiromimizni qanday ko‘rsatishimiz mumkin? Kimdan minnatdor bo‘lishimiz shart?

Kechirimlilik kuchlilar xislatidir. Xafagarchilik va kechirim nima? Nega xafagarchilikni saqlab yurmaslik va kechirishni o‘rganish juda muhim? Kimdan va qanday kechirim so‘rash kerak.

Sabr-toqat oxirigacha borishni anglatadi. Sabr-toqat nima. Nega sabrli bo‘lish muhim? Sabr-toqat nimalarda namoyon bo‘ladi va qanday qilib, sabr-toqatli bo‘lishni o‘rganish mumkin?

II bob. MEN INSONMAN

(9 soat)

Ona yurtim-oltin beshigim. Xalqimizning iftixoriga aylangan muqaddas maskanlar. Hayotimizni yaxshilashga hissa qo‘shish.

Mening mahallam – mening faxrim. Mahallamni obodligida mening o‘rnim. Obod maktab. Maktabim – faxrim.

Hulq-atvor qanday bo‘lsa, oqibat ham shunday bo‘ladi. Harakat va qahramonlik o‘rtasidagi farq nimada. Noo‘rinxatti-harakatnimavauningoqibatlarini.

Bilim ol hunar tanla! Bilim, malaka va ko‘nikmalarning o‘zaro bog‘liqligi. Tajriba qanday paydo bo‘ladi va to‘planadi. Bizning yurtimiz qanday hunarmandchilik bilan mashhur. Kasblar qanday va nima uchun paydo bo‘ldi. Kasb turlari. Zamondoshlarimizning kasbiy qahramonlinliklari. Hunar – hunardan baxting unar.

III bob. MEN VA MENING DO‘STLARIM

(9 soat)

Zamonaviy texnologiyalar ezgulik xizmatida. Raqamli olam, raqamli media, texnologiyalardan foydalanishda muvozanatga erishish.

Salomatlik - ulkan boylik. Bezovtalanish, stress, xavotir, tashvishlanish, hamdard bo'lish, jidamlilik, jasorat

Do'stlik va mehr-oqibat. Do'st va tanish inson, do'stona munosabat, do'stlikning fazilatlarini

Rostgo'ylik, halollikva texnologiyalar. Rost va yolg'on so'zlash. Rost va yolg'on so'zlashning oqibatlari. Rostgo'ylikning qadr-qimmati.

Ishonchli va qalbaki axborotlar. Rostgo'y va qalbaki axborotlar. Rostgo'y va qalbaki axborotlarni farqlay olish. Qalbaki axborotlarning oqibatlari.

IV bob. OILA KICHIK VATAN

(7 soat)

Qadriyatlar beshigi. Qadriyatlarining asosi oilada shakllanadi. Barcha ezgu sifatlar, fazilatlarining makoni oila ekanligi.

Amaliy mashg'ulot. Farzand oila ko'z gusi. O'quvchilar bilan oilaviy qadriyatlar haqida suhbat.

Oilaviy kitobxonlik. Ilm bilmagan narsalarni bilganlardan o'rganmoqlikdir.

To'g'ri ovqatlanish qoidalari.

Ekologik xavflar kelajak zavoli. Tabiiy ofatlar yuz berganda insonlarning to'g'ri harakatlanishi. tabiiy ofatlar ro'y berganda fuqarolarning o'zini tutish odobi.

VII SINF

I bob. OLIY MAQSAD

(5 soat)

Eng yaxshi safar Vatan bo'ylab safardir. Vatan bo'ylab safat qililishning foydali tomonlari. uzbekistan360.uz veb resursidagi yurtimizning diqqatga sazovor joylariga virtual sayohat qilish.

Ezgu maqsadlar bilan yashah. Maqsad nima? Maqsadimni qanday aniqlayman? Maqsadga olib boruvchi yo'l haqida hikoya.

Muvaffaqiyat-qat'iyat va qunt-matonatning natijasi. Istak, orzu va o'z g'alaabsini aniq his qilish kishini maqsadga olib boradi.

Umr – umid – sinov – imkoniyat. Hayotning har lahzasi go'zal, umrning har dami g'animat. Hayotning o'zi muallim. Inson irodasi.

Tabiatni asrash – hayotni asrash. Loyihaviy o'qitish darsi.

II bob. AXLOQ VA TARBIYA ASOSLARI

(7 soat)

Axloq – fazilatlarining eng yaxshisi. Xulqning eng yaxshilari. Eng yaxshi fazilatlar haqida: kulib turmoqlik, shirin so'zlamoqlik, xushmuomila bo'lmoqlik haqida.

Inson odobida aks etuvchi fe'l-atvor. Rostgo'ylik, va'daga vafo qilish, xushmuomilalik, kechirimlilik, adolatsizlik haqida.

Insonlarni birlashtiruvchi umuminsoniy xislatlar. Baxtli bo'lmoq, jamoaviylik, yaxshilik, iroda, imkoniyatlardan foydalanish, o'zgalar mulknini hurmat qilish, o'zgalar tajribasini o'rganish.

Baxtiyor hayotning ustunlari. Axloqning uch asosi. Hissiy, aqliy va xulqiy ustun haqida.

Amaliy mashg'ulot. Hammasi o'z qo'limizda.

III BOB. MUOMILA VA MULOQOT QILISH ASOSLARI

(6 soat)

Sharqona muomila odoblari. Kim bilan qanday muomila qilinadi? Muloyimlik, xokisorlik, shikastanafas, tavozelik haqida.

Kirishimlilik muvaffaqiyat garovi. Yangi jamoaning tartib-qoidalari.kirishimli odamga xos fazilatlar.

Samarali muloqot qilish usullari. Samarali muloqot qilishning ahamiyati. Nutqni rivojlantirish sirlari, kim bilan qanday muomila qilish kerak? Ota – ona, ustoz, tengdosh bilan muloqot qilish odobi.

Amaliy mashg'ulot. Jamoaviy mashq: "Buzuq telefon o'yini".

IV bob. HUSHYORLIK VA OGOHLIK

(6 soat)

Hushyorlik va ogohlik. Hozirgi vaqtda aloqa va axborot almashish vositalarining kuchayib, yagona tizimga aylanib borayotgani. "Ommaviy madaniyat"ning inson qalbi va ongiga ta'siri.

Amaliy mashg'ulot. Ko'zga ko'rinmas xatarlar. (media dars)

Befarqlik va loqaydlik tinchlikka xavf soladigan illat. Xudbinlik va loqaydlik, hasad va sotqinlik kabi illatlar jamiyat hayoti uchun xavfli. Bunday illatlardan forig' bo'lish shartlari.

Amaliy mashg'ulot. Biz ezgulik tarafdorimiz. Illatlarga qarshi immunitet hosil qilish.

Mahallamiz farovonligi - bizning farovonligimiz. Loyihaviy o'qish darsi.

V bob. BIRLASHGAN O'ZAR

(4 soat)

Yaxshilik yo'lida hamkorlik. Mening sinfdoshlarim va ularning oldidagi mas'uliyatim. Maktabim mavqeining rivojida mening o'rnim.

Jamoda bo'lish – burch, uning mehrini qozonish sharaf. O'quvchilarning jamoda o'z o'rnini anglashi. Jamoa a'zolari bilan hamjihatlik.

Har bir ishda hamkor izla. Yolg'izlik halokat keltiradi. Insonning orzulari ro'yobga chiqishida atrofdagilarning o'rnini.

Do'stlarimiz bilan tarixiy-madaniy merosni o'rganamiz. Loyihaviy o'qitish darsi.

VI BOB. SOG'LOM MUHIT - SOG'LOM TARBIYA

Farzand tarbiyasida oila muhitining o'rnini. Ota-ona – oila ma'naviy muhitining ustunlari. Odob-axloqning milliy me'yorlari.

Oilaviy baxtda hikmat ko'p. Oiladagi axloq-odob me'yorlari – inson hayot tarzining poydevori.

Sog'lom farzand yurt kelajagi. Shaxsiy gigiena. Reproduktiv salomatlik. Sog'lom bola-sog'lom oila mevasi. Oila a'zolarining bir-biriga g'amxo'rliqi.

Biz bilgan qahramonlar. Loyihaviy o‘qitish darsi.

VIII SINF

O‘quvchilar o‘quv faoliyati natijalariga qo‘yiladigan talablar:

kelajak maqsadlarini amalga oshirish uchun to‘g‘ri qaror qabul qiladi;
maqsadiga erishish uchun jismoniy va intellektual imkoniyatlarini rivojlantiradi;

o‘z faoliyati davomida kommunikativlik, faollik, tashkilotchilik, tashabbuskorlik ko‘rsatadi;

axborot olish, uni tahlil qilish, mediamadaniyatiga ega bo‘ladi;

jamoat ishlarida faollikni namoyon qiladi;

sog‘lom turmush tarziga, jamiyatda o‘rnatilgan xulq-atvor normalariga, umuminsoniy va milliy madaniyatga rioya qiladi;

faol fuqarolik pozitsiyasini namoyon qiladi.

I bob. TINCH VA XOTIRJAM YASHASH BAXTI

(3 soat)

Tinchlik eng qimmat boyluk. Tinchlik uchun har birimiz mas‘ulmiz! Tinchlik uchun kurashmoq kerak. Baxtiyor va hotirjam hayot.

Millatlararo bag‘rikenglik. Bu aziz Vatan – barchamizniki. Xalqimizga xos bo‘lgan do‘stlik, birodarlik fazilatlarini. Millatlararo hamjihatlikka raxna soluvchi illatlar.

Vatan oldidagi burchimiz.

II bob. O‘ZLIKNI ANGLASH

(5 soat)

Hayotda xohlayotganlarimizni anglash. Hayotda oldiga maqsad qo‘yishni o‘rganish. Nima uchun yashayotgani, qilishi lozim bo‘lgan harakat va maqsadlarni aniqlash.

Qat‘iy fe‘l-atvorning muhimligi. Qat‘iy fe‘l-atvorning tarkibi va ularning ahamiyati. Fe‘l-atvorda irodaning o‘rni.

Qiyin vaziyatda hissiyotlarni boshqarish. Hissiyotlarni anglash, ularni nazorat qilish usullari.

Tushkunlik va bezovtalikning sabablari. Insonning tushgunligiga sabab bo‘luvchi omillar va ularning sabablari. Tushkunlikning kelib chiqish omillarini anglash.

Tushkunlik va bezovtalikni boshqarish. Tushkun holatdan chiqib ketish va o‘z-o‘ziga yordam berish yo‘llari.

III bob. O‘ZGARISH, MASHAQQATLARNI YENGISH

(8 soat)

O‘zgarishning ahamiyati. O‘zgarish zarur bo‘lgan holatlar. O‘zgarish uchun zarur omillar.

Mashaqqatlarni yengib o‘tish. Qiyin vaziyatlarda o‘zini himoya qilish va maqsadli rejalarni amalga oshirish.

Tanqid va tanqidiy fikrlashning muhimligi. Tanqidning foydali tomonlari. Tanqidni qabul qilishning ahamiyati. Tanqidiy fikrlash qobiliyatining tarkibi.

Amaliy mashg'ulot. Tanqidiy fikrlashni rivojlantiruvchi mashg'ulotlar. Jamoa bo'lib ishlash orqali bir-biridagi tanqidiy va ijodiy fikrlash ko'nikmasini qabul qilish ko'nikmasini rivojlantirishga oid vazifa.

Qiyin vaziyatlarda o'zini ilhomlantirish. Qiyin vaziyatda inson kuch olishi va ilhomlanishi mumkin bo'lgan omillar. O'z-o'zini olg'a boshlashga kuch topa olish yo'llari.

To'g'ri qaror qabul qilish – yarim muvaffaqiyat. Qaror qabul qilishning ahamiyati. Insondagi to'g'ri qaror qabul qilish ko'nikmasining ahamiyati.

IV bob. ILM-FAN YARATUVCHANLIK MEVASI

(9 soat)

Fan–texnika sirli tilsim. Ilmiy-texnika asri. Zamonaviy texnologiyalar (NouHau)dan foydalanish madaniyati. Axborot olish, ega bo'lish va unga bo'lgan mas'uliyat.

Yaratuvchanlik va ijodkorlik ko'nikmalari.

Amaliy mashg'ulot. Internetdan va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish madaniyati. Axborot madaniyati. Axborot tahdidlari. Internetning inson ongiga ta'siri.

Ilm va zakovat tushunchasi. Barcha orzularning ro'yobga chiqishida inson irodasi hamda ustozlar o'giti.

Al-Xorazmiy va algoritim dunyo hayotini qanday o'zgartirdi. Buyuk allomalar hayoti – ibrat namunasi. Al Xorazmiy ilmiy merosining bugungi kundagi ahamiyati. Al Xorazmiy haqidagi hujjatli film namoyishi.

Til bilgan – dunyo ko'radi. Til o'rganish – davr talabi. Til bilgan el biladi. Abu Nasr Farobiyning jahon tillarini bilganligi haqidagi rivoyatlar.

Mavaffaqiyatli insonlarga xos fazilatlar. Yaxshilik ezgulikka yetaklar. Yaxshi ishlar qalbni yuksaltiradi va yanada ezgu ishlarga moyil qiladi.

Vaqtни qadrlash. Vaqt nima? Vaqtни sotib olib bo'lmasligi.

Amaliy mashg'ulot. Imkonsizlikni yengish va uning zamonaviy yechimi.

V bob. OILA VA SALOMATLIK

(9 soat)

Go'zal tarbiya tamoyillari. Aqlli farzand kim? Boladagi yaxshi odat to'g'ri tarbiya natijasidir. Eng birinchi yaxshilikni onangga qil.

Mehmondo'stlik – milliy qadriyat.

Tabiat va inson. Tabiatga munosabat madaniyati. Xalqimizning ona tabiatga bo'lgan mehr-muhabbati.

Tejamkorlik yaxshi fazilat. Tejamkorlik – koni boylik. Gaz, elektr energiyasi va ichimlik suvi milliy boyligimiz. Ortiqcha isrofgarchilikka yo'l qo'ymaslik.

Amaliy mashg'ulot. Iqtisodiy savodxonlik va iqtisodiy madaniyatlilik darajasi. Ro'zg'or tutish mahorati.

Xotira –buyuk qadriyat. Yurtimizda o‘tganlarni xotirlash – ularni eslash maqsadida olib borilayotgan xayrli ishlar.

Amaliy mashg‘ulot. O‘tganlarni xotirlash insoniy fazilat. O‘quvchilar berilgan vazifa asosida urush yillaridagi xotiralar haqida urush qahramonlari yoki ularning yaqinlari bilan suhbat qilib, tayyorlagan vediorolik taqdimotini namoyish qilishadi.

IX SINF

I bob. O‘ZBEKISTON FARZANDIMAN

(11 soat)

O‘zbekiston farzandlarimiz. Yurtimning taraqqiyoti, gullab-yashnashi – mening kelajagim poydevori. Hayot doimo rivojlanishdan iborat.

Amaliy mashg‘ulot. Islohotlarda men tomoshabin emas, ishtirokchiman. Birgalikda katta kuchmiz.

Yashamoq – o‘zidan yaxshi nom qoldirmoq. Zamon bilan birga rivojlanish – hayotiy zarurat.

Amaliy mashg‘ulot. O‘zbekiston farzandi shunday yo‘l tutadi.

Tejamkorlik oila boyligi. Nimani qanday tejash kerak? Gaz, elektr energiyasi va ichimlik suvi milliy boyligimiz. Tejamkorlik – kelajakka sarmoya.

Amaliy mashg‘ulot. Oila farovonligini qanday ta’minlash mumkin?

Olam va odam. Inson olamning bir bo‘lagi. Tabiatga bo‘lgan munosabatning aks sadosi.

Bilinga asoslangan jamiyatda inson omili uchun zarur ko‘nikmalar. Fan-texnika taraqqiyoti va biz. Ilm-fan olam tilsimlari kaliti. Fan-texnika taraqqiyoti hayot farovonligi garovi.

Amaliy mashg‘ulot. Mehnat bozorida raqobatbardosh kadr bo‘lish.

Faol fuqaro qanday bo‘ladi?

II bob. SAKKIZINCHI MO‘JIZA

(6 soat)

Kitob o‘qishning foydalari. Kitob o‘qish odobi.

Mening sevimli kitobim. O‘quvchilar o‘zlari o‘qigan kitob va uning qahramonlari haqida so‘zlab xulosa beradilar.

Kitob o‘qishning afzalliklari. O‘quvchilar jamoalarga bo‘linib, infografiga asosida berilgan ma’lumotlarni izohlaydilar.

O‘qish vositalari. Gazeta va jurnallar, ijtimoiy tarmoqlar, elektron kitoblar haqida.

Amaliy mashg‘ulot. O‘quvchilar jamoaviy bo‘lib maktab kutubxonasidagi kitoblarni ta’mirldilar.

III bob. ORZU, MAQSAD VA MUVAFFAQIYAT

(8 soat)

Orzu nima? Unga qanday erishiladi. Orzu qilishning ahamiyati. Orzuni amalga oshirish yo‘llari va omillari.

Orzu va maqsadning bog‘liqligi. Orzudan maqsad yasash ko‘nikmasi. Ularning o‘zaro aloqadorligi.

Maqsadni to‘g‘ri tanlash – muvaffaqiyatning yarmi. Maqsad tanlashda e’tibor berish kerak bo‘lgan jihatlar. To‘g‘ri maqsadning asoslari.

Muvaffaqiyat nima? Muvaffaqiyatning asoslari, uning zarurati.

Muvaffaqiyatning tarkibi. Muvaffaqiyat nimalarda ayon bo‘lishi. Xotirjamlik, sog‘lom bo‘lish yoki boshqa asoslar.

Amaliy mashg‘ulot. Orzuni maqsadga aylantirish va uni amalga oshirish omillarini yozib tahlil qilish. O‘quvchida orzularidan aniq maqsad qo‘yish ko‘nikmasini rivojlantirish

IV bob. PUL, BOYLIK VA MUNOSIB HAYOT

(9 soat)

Pul baxtning kalitimi? XXI asrda pul topish imkoniyatlari, puldan to‘g‘ri foydalanish

Yaxshi pul topish uchun kerak bo‘lgan xususiyatlar. Kim hayotda ko‘p pul topa oladi, qachon ko‘p pul o‘zini oqlaydi.

XXI asrda yaxshi yashash va boyish uchun ko‘nikmalar. Bilimga asoslangan jamiyatda yashashning o‘ziga xosliklari. Pul topishning zamonaviy va sodda yo‘llari.

Yashashdan maqsad boyishmi? Boylik qachon yaxshiyu, qachon yomon.

Ledirlikka xos xususiyatlar. Kirishimlilik, yangi jamoada moshlashish, jamoa bilan ishlash qoidalari.

Amaliy mashg‘ulot. Hayotning maqsadi. Jamoa bo‘lib “Munosib hayot formulasi”ni ishlab chiqish, izohlash.

X SINF

I BOB. YOSHLAR VA JAMIYAT (30 soat)

Jamiyat. SHaxsning jamoa bo‘lib yashash ehtiyoji. Jamiyatda sog‘lom mustaqil fikrga ega bo‘lish zarurati. (1 soat)

Insonning jamiyatdagi o‘rni. Inson imkoniyatlari. Inson baxti. Men badavlat bo‘lishga intilaman. Farovon yashashim uchun nima qilishim kerak? Mening maqsadlarim farovonligim va hotirjamligini ta’minlaydimi? (1 soat)

Trening mashg‘uloti. D.Defoning «Robinzon Kruzo» va R.Kiplingning «Maugli» asari qiyosiy tahlili asosida. (1 soat)

SHaxsning shakllanishida diniy tarbiya va diniy tasavvurlar. Teologik va materialistik qarashlarning jamiyat rivojiga ta’siri. (1 soat)

Dunyo dinlari g‘oyalarida insonparvarlik. Jahon va milliy dinlarda insoniylik, yaxshilik qilish, ezgulik, ma’rifiylik masalalarining yoritilishi. Jamiyatda va inson hayotidagi dinning o‘rni va vazifalari. (1 soat)

Diniy manbaalarning shaxs tarbiyasiga ta'siri. Muqaddas kitoblar va ulardagi yaxshilik, odob axloq, rahmdillik, o'zgani dilini og'ritmaslik, samimiylik, kechirimlilik, halollik, sadoqat, iroda, imon-e'tiqod. (1 soat)

Jahon dinlarida ilm olishga targ'ib qilinishi. Ilm-hunarning afzalligi. (1 soat)

Jamiyat rivojiga insonlarning ta'siri. Jamiyat rivojida mening o'rnim. Inson manfaatlari va huquqlarining amalga oshirilishida burch va mas'uliyatlarning uyg'unligi. Tartibli va tadbirli insonlarning fazilatlarini. Menda qaysi fazilatlar mavjud? (1 soat)

Fuqarolik mas'uliyati va daxldorlik. YUksak ahloqiy fazilatlar – atrof-muhitga e'tiborli bo'lish. Jamiyatda bo'layotgan voqea, hodisa va jarayonlarga daxldorlik. Jamoat ishlarida faol ishtirok etish. Faol fuqarolik. (1 soat)

Trening mashg'uloti. Mening fuqarolik burchim va majburiyatim. (1 soat)

Vatan olidagi burch va mas'uliyat. Ma'rifatlilik tinchlik – asosi. Burchni anglash. Kim lider bo'ladi? (1 soat)

Trening mashg'uloti. Men Vatanim kelajagini qanday tasavvur qilaman, mening o'rnim qayerda bo'ladi? (1 soat)

Xalq boyligi. Moddiy va nomoddiy ne'matlar. Jamoat mulki. Qo'pchilikning haqqi. Tejamkorlik jamiyat boyligi. Nimani va qanday tejash kerak? (1 soat)

YOshlar uchun yaratilgan umummilliy imkoniyatlar. Ruhiy va moddiy olam. Xalqimizning asrlar davomidagi orzu maqsadlari. Islohatlarni amalga oshirishda mening o'rnim. (1 soat)

Trening mashg'uloti. Kelajakka sarmoya qanday qo'yiladi? (1 soat)

Halollik. Milliy qadriyatlarimizda halollik haqida. Halollik – xotirjamlik asosi. Halollik va adolat bilan hayot kechirish – oliyjanob fazilat. (1 soat)

Do'stlik va bag'rikenglik. Millatlararo do'stlik. Do'stlikning qadri. Do'stlikning boshlanishi va chegarasi. Do'stlik odobi va mas'uliyati. (1 soat)

Til bilgan - el biladi. Xorijiy til o'zbek madaniyatini olamga yoyish omili. Xorijiy tilni o'rganishimdan maqsad. (1 soat)

Ma'naviy xavfsizlik. Ma'naviy tahdidlar. Insonning ma'naviy – tahdidlarga qarshi kurashi. Ma'naviy tahdidlarning jamiyat va inson hayotiga ta'siri. O'zbekiston - ma'rifiy dunyo bilan hamkorlik tarafdori. (1 soat)

Tinchlik uchun barcha mas'ul. Ekstremizm va terrorizmning jamiyat hayotiga tahdidi. (1 soat)

Jahon axborot tarmog'idagi tahdidlar! Missionerlik va e'tiqod ovchilari. "Ommaviy madaniyat", Global tarmoq qalloblariga munosabat. (1 soat)

Kiber makon va biz. "Flesh mob va selfi"ning jamiyat va yoshlar tarbiyasiga ta'siri. Internetga qaramlik belgilari. Virtual muloqot vositalarining salbiy jihatlari. (1 soat)

Axborot asri tahlikalari. Jahon axborot tizimidagi tahdidlarga qarshi kurash. Global tarmoqdagi g'oyaviy xurujlarning oldini olish. (1 soat)

Befarqlik va uning oqibatlari. E'tibor va shaxsiy munosabat. Jamiyat rivojiga salbiy ta'sir etadigan omillar. Befarqlik. "Menga nima?", "Ishing bo'lmasin" kabi illatlarning oqibatlari. (1 soat)

Iroda, mustahkam ishonch – kuchli ma’naviyat kafolati. Mafkuraviy immunitet, mustahkam iroda va sog‘lom dunyoqarash. Nomaqbul odatlardan xalos bo‘lish zarurati. Ahillik, havas va xayrixohlik fazilatlarini. (1 soat)

Korrupsiyasiz – jamiyat quramiz. O‘zbek adabiyotida odil huqumdor g‘oyalarining yoritilishi. Insonlar o‘rtasidagi huquqiy munosabatlarning milliy qadriyatlar asosida shakllanishi. (1 soat)

Trening mashg‘uloti. Korrupsiya – jamiyat kushandasi. Birovning haqqi.

Sog‘liging o‘z qo‘lingda. Sog‘liq uchun zararli illatlar. Sog‘likni saqlash mas’uliyati. Tibbiy madaniyat va gigiena. (1 soat)

Inson ma’naviyatida etiketning o‘rni. Etiketning oltin qoidalari. His tuyg‘ularini boshqarish. Jamoat joylarida o‘zini tuta bilish; turli marosim, tantanalarda va dasturxon atrofida o‘tirish qoidalari.

Rasmiy va norasmiy uchrashuvlarda o‘zini tutish. Savol berish, suhbat va munozara qilish madaniyati. (1 soat)

Nafosat (estetika) va ma’naviyat. Nafosat va uning ma’naviy mezonlari. Muloqot madaniyati. So‘z san’ati. Notiqlik san’ati. Nafosatning inson ma’naviyatiga ta’siri. (1 soat)

II BOB. INSON MA’NAVIYATI VA O‘ZLIKNI ANGLASH (4 soat)

O‘zlikni anglash. SHaxs imidji. Imidjning inson ma’naviyatidagi o‘rni. Kiyinish madaniyati. Orastalik. Ish joyi va tashkilot imidji. (1 soat)

Insonning jamiyatdagi o‘rni. Inson ma’naviyati va inson tabiati. Inson imkoniyatlari. Inson baxti. Inson va uning qadr-qimmatini, sha’ni oliy qadriyat sifatida. (1 soat)

Oila ma’naviyati. Oila tarbiyasi - ma’naviy kamolot poydevori. Oila - muqaddas dargoh. Ota-ona va farzand munosabatlari. Oilada mehr-muruvvat tuyg‘usining shakllanishi. Mustahkam oila ma’naviyati. (1 soat)

Nazorat ishi (1 soat)

XI SINIF

I BOB. INSON JAMIYAT A’ZOSI (17 soat)

Insoniylik ulug‘ fazilat. Insoniylik, mehr-shafqat, oliyjanoblik, bolajonlik, oilaparvarlik xalqimizga xos bo‘lgan fazilatlar. (1 soat)

Obod yurt doim farovondir. Tozalik dillarni ravshan qilib, g‘uborlarni ketkazadi. Xalqimiz orasida o‘zaro mehr-oqibat, hamjihatlik, beg‘araz yordam va mehr-muruvvat kabi ezgu fazilatlarini tarbiyalash. (1 soat)

Trening mashg‘uloti. YUrtni obod qilaman degan kishi o‘zi obod bo‘ladi. (1 soat)

Nazorat ishi (1 soat)

Milliy an’ana va qadriyatlar – millat ko‘zgusi. Milliy an’analarning shaxs ma’naviyatini yuksaltirishdagi o‘rni. Milliy qadriyatlarni yuksaltirish. (1 soat)

Oila – muqaddas qo‘rg‘on. Oila farovonligi mamlakat taraqqiyotining asosi. Oila jamiyat poydevori. (1 soat)

Amaliy mashg'ulot. Oilaviy an'analar va umrboqiy qadriyatlar.
(1 soat)

Master klass. Oila oldidagi majburiyatlarni qanday amalga oshira olaman? Insonda tadbirkorlik ma'naviyatini yuksalishida oilaning o'рни. Oilaviy an'analar (oilaviy tadbirkorlik, kasb-hunar), mening oila oldidagi mas'uliyat va burchim. (1 soat)

Trening mashg'uloti. Saodatmand oila. Oilada sog'lom muhitni yarata olish ko'nikmalariga ega bo'lish, to'g'ri qaror qabul qilish saboqlari. (1 soat)

Muloqot va o'zaro munosabatlarda tarbiyaning o'рни. Tanishish va munosabat o'rnatish qoidalari. (1 soat)

Trening mashg'uloti. So'z haqiqatning soyasi va parchasidir. (1 soat)

Ma'rifat – bilimlilik va ezgulik yo'li. Bilimli avlod – buyuk kelajak kafolati. Ilmu ma'rifat insonni yuksaklikka ko'taradi. (1 soat)

Trening mashg'uloti. Dunyoda ilmdan boshqa najot yo'q. (1 soat)

Ma'naviy meros qudrati. Xalq og'zaki ijodi, ajdodlarimizning boy merosida farzand tarbiyasi. (1 soat)

Amaliy mashg'ulot. Bobolarning pand nasihatlarini, momolarning ko'ngil bitiklari. (1 soat)

Yaxshilikka intilish. Har bir ishdan yaxshilik qidir. Fikrning sog'lomligi yaxshi ishlarning bardavomligi. Fikringni sof saqla. (1 soat)

Trening mashg'uloti. Har bir ishda hayr bor. (1 soat)

Nazorat ishi (1 soat)

II BOB. SHAXS – JAMIYAT - DAVLAT VA DIN MUNOSABATLARI (17 soat)

Hozirgi davrda davlat va din munosabatlarida inson omilining o'рни. Biz muqaddas dinimizni zo'ravonlik va qon to'kish bilan bir qatorga qo'yadiganlarni qat'iy qoralaymiz, ular bilan hech qachon murosa qila olmaymiz. (1 soat)

SHaxslar o'rtasidagi munosabatlar va din. Dinning jamiyatdagi ijtimoiy funksiyalari. SHaxs dunyoqarashini shakllanishida, shaxsning ijtimoiy mansubligini belgilashda, yangi ijtimoiy muhitga moslashishda, ota-onalar, farzandlar, qo'ni-qo'shnilar, qarindosh-urug'lar va hatto boshqa dinga e'tiqod qiluvchilarga nisbatan bo'ladigan munosabatlarni tartibga solishda, kishilarning xulq-atvorini nazorat qilishda, tasalli berishda dinning vazifalari. (1 soat)

O'zbekistonning xalqaro terrorizm va ekstremizmga qarshi kurashdagi o'рни. O'zbekistonning terrorizmga qarshi kurashdagi milliy strategiyasi. Afg'oniston muammosini hal etish bo'yicha O'zbekistonning tashabbusi. O'zbekistonning Markaziy Osiyoda barqarorlik ta'minlanishidagi o'рни. (1 soat)

Trening mashg'uloti. Global xavfsizlikni ta'minlashning muhim sharti. Mintaqaviy mojarolar O'zbekistonning xavfsizligiga qanday tahdid solishi mumkin? (1 soat)

Tariqatchilik. Tasavvuf ta'limoti. Adashgan so'fiy guruhlariga xos xususiyatlar. Tasavvuf va soxta tariqatchilik o'rtasidagi farq. (1 soat)

Trening mashg'uloti. Tasavvufning asl mohiyatini buzib talqin qilish qanday oqibatlariga olib keladi? Bu faoliyat islom dini ta'limotiga to'g'ri keladimi? (1 soat)

Din va madaniyat. Dinning madaniy hayotdagi o'rni. Islom sivilizatsiya markazlarining tashkil etilishi. Madaniy qadriyatlarni saqlash va ko'paytirish, ilmiy-ma'naviy merosni nasldan naslga qoldirish kabi vazifalarni amalga oshirishda dinning ta'siri. (1 soat)

Trening mashg'uloti. Dinning fan texnika rivojiga ta'siri. (1 soat)

Trening mashg'uloti. Islom madaniyat poytaxtlarining ma'rifiylikni targ'ib qilishdagi o'rni. (1 soat)

Zamonaviy axborot tarmoqlari va din omili. Din va kinematografiya. Din va badiiy adabiyot. Virtual messenjerlar va ulardan turli ekstremistik oqimlarning foydalanishi. O'zbekistonda axborot xurujlarining oldini olish bo'yicha harakatlar. (1 soat)

Trening mashg'uloti. Mafkuraviy immunitet, milliy va umuminsoniy qadriyat, axloq-odob, «ommaviy madaniyat»ning inson tafakkuriga va ma'naviyatiga ta'siri. (1 soat)

Missionerlik va prozelitizmning yoshlar ongi va kelajagiga ta'siri. Xalqaro missionerlik uyushmalari. Missionerlik geosiyosiy o'yinlar quroli sifatida. Missionerlik va prozelitizmning millatlararo totuvlik va diniy bag'rikenglikka salbiy ta'siri. (1 soat)

Trening mashg'uloti. Bugungi kunda ijtimoiy-siyosiy keskinliklar, qurolli mojarolarning aksariyati 10-40-parallel ichidagi mamlakatlarda ro'y bermoqda. Bularning sababi nimada deb o'ylaysiz? (1 soat)

Diniy bag'rikenglik madaniyati va konfessiyalararo muloqot. Diniy bag'rikenglik madaniyatini shakllantirish zarurati. O'zbekistondagi ommaviy axborot vositalarida diniy bag'rikenglik madaniyatining targ'ib qilinishi. Diniy tashkilotlarning nashrlari va OAVdagi chiqishlari. (1 soat)

Trening mashg'uloti. «Keng fe'l, ketmas davlat bersin» degan tilakni qanday tushunasiz? «Keng fe'llik» degan tushuncha bilan «bag'rikenglik» tushunchasining o'rtasida qanday bog'liqlik bor? (1 soat)

Trening mashg'uloti. Kelajakka yo'l. Katta xayot ostonasida (bo'sag'asida) (1 soat)

Nazorat ishi (1 soat)

PROFESSIONAL TA'LIM BO'YICHA "TARBIYA" FANI DASTURI

IBOB. YOSHLAR VA JAMIYAT

(26 soat)

Jamiyat. Shaxsning jamoa bo'lib yashash ehtiyoji. Jamiyatda sog'lom mustaqil fikrga ega bo'lish zarurati.

Insonning jamiyatdagi o'rnini. Inson imkoniyatlari. Inson baxti. Men badavlat bo'lishga intilaman. Farovon yashashim uchun nima qilishim kerak? Mening maqsadlarim farovonligim va hotirjamligini ta'minlaydimi? Trenning mashg'uloti. D.Defoning "Robinzon Kruzo" va R.Kiplinning "Maugli" asari qiyosiy tahlili asosida.

Shaxsning shakllanishida diniy tarbiya va diniy tasavvurlar. Teologik va materialistik qarashlarning jamiyat rivojiga ta'siri.

Dunyo dinlari g'oyalarida insonparvarlik. Jahon va milliy dinlarda insoniylik, yaxshilik qilish, ezgulik, ma'rifiylik masalalarining yoritilishi. Jamiyatda va inson hayotidagi dinning o'rnini va vazifalari.

Diniy manbaalarning shaxs tarbiyasiga ta'siri. Muqaddas kitoblar va ulardagi yaxshilik, odobxloq, rahmdillik, o'zgani dilini og'ritmaslik, samimiylik, kechirimlilik, halollik, sadoqat, iroda, imon-e'tiqod.

Jahon dinlarida ilm olishga targ'ib qilinishi.

Ilm-hunarning afzalligi.

Jamiyat rivojiga insonlarning ta'siri. Jamiyat rivojida mening o'rnim. Inson manfaatlari va huquqlarining amalga oshirilishida burch va mas'uliyatlarning uyg'unligi. Tartibli va tadbirli insonlarning fazilatlarini. Menda qaysi fazilatlar mavjud?

Fuqarolik mas'uliyati va dahldorlik. Yuksak ahloqiy fazilatlar – atrof-muhitga e'tiborli bo'lish. Jamiyatda bo'layotgan voqea, hodisa va jarayonlarga dahldorlik. Jamoa tishlarida faol ishtirok etish. Faol fuqarolik.

Trenning mashg'uloti. Mening fuqarolik burchim va majburiyatim.

Vatan oldidagi burch va mas'uliyat. Ma'rifatlilik tinchlik – asosi. Burchni anglash. Kim lider bo'ladi?

Trenning mashg'uloti. Men Vatanim kelajagini qanday tasavvur qilaman, mening o'rnim qayerda bo'ladi?

Xalq boyligi. Moddiy va nomoddiy ne'matlar. Jamoat mulki. Qo'pchilikning haqqi. Tejamkorlik jamiyat boyligi. Nimani va qanday tejash kerak?

Yoshlar uchun yaratilgan umum milliy imkoniyatlar. Ruhiy va moddiy olam. Xalqimizning asrlar davomidagi orzu maqsadlari. Islohatlarni amalga oshirishda mening o'rnim.

Trenning mashg'uloti. Kelajakka sarmoya qanaday qo'yiladi?

Halollik. Milliy qadriyatlarimizda halollik haqida. Halollik – xotirjamlik asosi. Halollik va adolat bilan hayot kechirish – oliy janob fazilat.

Do'stlik va bag'rikenglik. Millatlararo do'stlik. Do'stlikning qadri. Do'stlikning boshlanishi va chegarasi. Do'stlik odobi va mas'uliyati.

Til bilgan – el biladi. Xorijiy til o'zbek madaniyatini olamga yoyish omili. Xorijiy tilni o'rganishimdan maqsad.

Ma'naviy xavfsizlik. Ma'naviy tahdidlar. Insonning ma'naviy – tahdidlarga qarshi kurashi. Ma'naviy tahdidlarning jamiyat va inson hayotiga ta'siri. O'zbekiston - ma'rifiy dunyo bilan hamkorlik tarafdori.

Tinchlik uchun barcha mas'ul. Ekstremizm va terrorizmning jamiyat hayotiga tahdidi.

Jahon axborot tarmog'idagi tahdidlar! Missionerlik va e'tiqodovchilari. "Ommaviy madaniyat", Globaltarmoq qalloblariga munosabat.

Kiber makon va biz. "Fleshmobvaselefi"ning jamiyat va yoshlar tarbiyasiga ta'siri. Internetga qaramlik belgilari. Virtualmuloqot vositalarining salbiy jihatlari.

Axborot asri tahlikalari. Jahon axborot tizimidagi tahdidlarga qarshi kurash. Globaltarmoqdagi g'oyaviy xurujlarning oldini olish.

Befarqlik va uning oqibatlari. E'tibor va shaxsiy munosabat. Jamiyat rivojiga salbiy ta'sir etadigan omillar. Befarqlik. "Menganima?", "Ishingbo'lmasin" kabi illatlarning oqibatlari.

Iroda, mustahkam ishonch – kuchli ma'naviyat kafolati. Mafkuraviy immunitet, mustahkam iroda va sog'lom dunyoqarash. Nomaqbul odatlardan xalos bo'lish zarurati. Ahillik, havas va xayrixohlik fazilatlari.

Korrupsiyasiz – jamiyat quramiz. O'zbek adabiyotida odil huqumdor g'oyalarining yoritilishi. Insonlar o'rtasidagi huquqiy munosabatlarning milliy qadriyatlar asosida shakllanishi.

Trenning mashg'uloti. Korrupsiya jamiyat kushandasi. Birrovninh haqqi.

Sog'liging o'z qo'lingda. Sog'liq uchun zararli illatlar. Sog'likni saqlash mas'uliyati. Tibbiy madaniyat va gigiena.

Inson ma'naviyatida etiketning o'rni. Etiketning oltin qoidalari. Histuyg'ularini boshqarish. Jamoat joylarida o'zini tuta bilish; turli marosim, tantanalarda va dasturxon atrofida o'tirish qoidalari.

Rasmiy va norasmiy uchrashuvlarda o'zini tutish. Savol berish, suhbat va munozara qilish madaniyati.

Nafosat (estetika) va ma'naviyat. Nafosat va uning ma'naviy mezonlari. Muloqot madaniyati. So'z san'ati. Notiqlik san'ati. Nafosatning inson ma'naviyatiga ta'siri.

II BOB. INSON MA'NAVIYATI VA O'ZLIKNI ANGLASH(4soat)

O'zlikni anglash. Shaxs imidji. Imidjning inson ma'naviyatidagi o'rni. Kiyinish madaniyati. Orastalik. Ish joyi va tashkilot imidji.

Insonning jamiyatdagi o'rni. Inson ma'naviyati va inson tabiati. Inson imkoniyatlari. Inson baxti. Inson va uning qadr-qimmati, sha'ni oliy qadriyat sifatida.

Oila ma'naviyati. Oila tarbiyasi - ma'naviy kamolot poydevori. Oila – muqaddas dargoh. Ota-ona va farzand munosabatlari. Oilada mehr-muruvvat tuyg'usining shakllanishi. Mustahkam oila ma'naviyati.

III BOB. INSON JAMIYAT A'ZOSI

(15soat)

Insoniylik ulug' fazilat. Insoniylik, mehr-shafqat, oliyjanoblik, bolajonlik, oilaparvarlik xalqimizga xos bo'lgan fazilatlar.

Obod yurt doim farovondir. Tozalik dillarni ravshan qilib, g'uborlarni ketkazadi. Xalqimiz orasida o'zaro mehr-oqibat, hamjihatlik, beg'araz yordam va mehr-muruvvat kabi ezgu fazilatlarni tarbiyalash.

Trenning mashg'uloti. Yurtni obod qilaman degan kishi , o'zi obod bo'ladi.

Milliy an'ana va qadriyatlar – millat ko'zgusi. Milliy an'analarning shaxs ma'naviyatini yuksaltirishdagi o'rni. Milliy qadriyatlarni yuksaltirish.

Oila – muqaddas qo'rg'on. Oila farovonligi mamlakat taraqqiyotining asosi. Oila jamiyat poydevori.

Amaliy mashg'ulot. Oilaviy an'analar va umrboqiy qadriyatlar. oiladagi axloq me'yorlari shakllanishiga eng ko'p ta'sir ko'rsatadigan omillar, mahallaning ta'siri.

Master klass. Oila oldidagi majburiyatlarni , qanday amalga oshira olaman. Inson tadbirkorlik ma'naviyatini yuksalishida oilaning o'rni. Oilaviy an'analar (oilaviy tadbirkorlik, kasb hunar) mening oila oldidagi ma'suliyat va burchim.

Trenning mashg'uloti. Saodatmand oila. Oilada sog'lom muhitni yarata olish ko'nikmalariga ega bo'lish, to'g'ri qaror qabul qilish saboqlari.

Muloqot va o'zaro munosabatlarda tarbiyaning o'rni. Tanishish va munosabat o'rnatish qoidalari.

Trenning mashg'uloti. So'z haqiqatning soyasi va parchasidir. Inson har doim rost so'zlashi, odamlar orasida o'zining hurmatini adolatli va rostgo'yligi bilan himoya qila olishi.

Ma'rifat – bilimlilik va ezgulik yo'li. Bilimli avlod – buyuk kelajak kafolati. Ilmuma'rifat insonni yuksaklikka ko'taradi.

Trenning mashg'uloti. Dunyoda ilmdan boshqa najot yoq.

Ma'naviy meros qudrati. Xalq og'zaki ijodi, ajdodlarimizning boy merosida farzand tarbiyasi.

Amaliy mashg'ulot. Bobolarning pand nasihatlarini, momolarning ko'ngil bitiklari

Yaxshilikka intilish. Har bir ishdan yaxshilikqidir. Fikrning sog'lomligi yaxshi ishlarning bardavomligi. Fikrning sofsaqla.

Trenning mashg'uloti. Har bir ishda hayr bor.

IVBOB. SHAXS – JAMIYAT – DAVLAT VA DIN MUNOSABATLARI (15soat)

Hozirgi davrda davlat va din munosabatlarida inson omilining o'rni.

Biz muqaddas dinimizni zo'ravonlik va qon to'kish bilan birqatorga qo'yadiganlarni qat'iy qoralaymiz, ular bilan hech qachon murosa qila olmaymiz.

Shaxslar o'rtasidagi munosabatlar va din. Dinning jamiyatdagi ijtimoiy funksiyalari.

Shaxs dunyoqarashini shakllanishida, shaxsning ijtimoiy mansubligini belgilashda, yangi ijtimoiy muhitga moslashishda, ota-onalar, farzandlar, qo'ni-qo'shnilar, qarindosh-urug'lar va hatto boshqa dinga e'tiqod qiluvchilarga nisbatan bo'ladigan munosabatlarni tartibga solishda, kishilarning xulq-atvorini nazorat qilishda, tasalli berishda dinning vazifalari.

O'zbekistonning xalqaro terrorizm va ekstremizmga qarshi kurashdagi o'rni.

O'zbekistonning terrorizmga qarshi kurashdagi milliy strategiyasi. Afg'oniston muammosini hal etish bo'yicha O'zbekistonning tashabbusi. O'zbekistonning Markaziy Osiyoda barqarorlik ta'minlanishidagi o'rni.

Trenning mashg'uloti. **Global xavfsizlikni ta'minlashning muhim sharti.**

Mintaqaviy mojarolar O‘zbekistonning xavfsizligiga qanday tahdid solishi mumkin?

Tariqatchilik. Tasavvuf ta’limoti. Adashgan so‘fiy guruhlariga xos xususiyatlar. Tasavvuf va soxtatariqatchilik o‘rtasidagi farq.

Trenning mashg‘uloti. Tasavvufning aslmohiyatini buzib talqin qilish qanday oqibatlariga olib keladi? Bu faoliyat islomdini ta’limotiga to‘g‘ri keladimi?

Din va madaniyat. Dinning madaniy hayotdagi o‘rni. Islomssivilizatsiya markazlarining tashkil etilishi. Madaniy qadriyatlarni saqlash va ko‘paytirish, ilmiy-ma’naviy merosni nasldan naslga qoldirish kabi vazifalarni amalga oshirishda dinning ta’siri.

Trenning mashg‘uloti. Dinning fan texnika rivojiga ta’siri.

Trenning mashg‘uloti. Islom madaniyat poytaxtlarining ma’rifiylikni targ‘ib qilishdagi o‘rni. ISESCO xar yili musulmon mamlakatlaridagi uchta shaharni Islom madaniyati poytaxti deb e’lon qiladi.

Zamonaviy axborot tarmoqlari va din omili. Din va kinematografiya. Din va badiiy adabiyot. Virtualmessenjerlar va ulardan turli ekstremistik oqimlarning foydalanishi. O‘zbekistonda axborot xurujlarining oldini olish bo‘yicha harakatlar.

Trenning mashg‘uloti. Mafkuraviy immunitet, milliy va umuminsoniyqadriyat, axloq-odob, «ommaviy madaniyat»ning inson tafakkuriga va ma’naviyatiga ta’siri. Xozirgi kunda mafkuraviy immunitetga bo‘lgan muhtojlik va uni insonlar qalbi va ongiga shakllantirish yo‘llari.

Missionerlik va prozelitizmning yoshlar ongi va kelajagiga ta’siri. Xalqaro missionerlik uyushmalari. Missionerlikgeosiyosiy o‘yinlar quroli sifatida. Missionerlikvaprozelitizmning millatlararototuvlik va diniybag‘rikenglikka salbiy ta’siri.

Trenning mashg‘uloti. Bugungi kunda ijtimoiy-siyosiy keskinliklar, qurolli mojarolarning aksariyati 10-40-parallel ichidagi mamlakatlarda ro‘y bermoqda. Bularning sababi nima deb o‘ylaysiz?

Diniy bag‘rikenglik madaniyati va konfessiyalararo muloqot. Diniybag‘rikenglik madaniyatini shakllantirish zarurati. O‘zbekistondagi ommaviy axborot vositalarida diniybag‘rikenglik madaniyatining targ‘ib qilinishi. Diniy tashkilotlarning nashrlari va OAVdagi chiqishlari.

Trenning mashg‘uloti. “Keng fe’l, ketmas davlat bersin” degan tilakni qanday tushunasiz? “Keng fe’llik” degan tushuncha bilan “bag‘rikenglik” tushunchasining o‘rtasida qanday bog‘liqlik bor?

Trenning mashg‘uloti. **Kelajakka yo‘l.** Katta xayot ostonasida (bo‘sag‘asida)

OLIY TA'LIM UCHUN "TARBIYA FANINI O'QITISH TEXNOLOGIYASI" FANI DASTURI

Tarbiya ijtimoiy-tarixiy zarurat sifatida.

Tarbiya fanining maqsad va vazifalari. Tarbiya fanining boshqa fanlar bilan aloqasi. Tarbiya jarayonida tizimlilik, uzluksizlik, uzviylik tamoyillari. Tarbiya fanining ilmiy-tadqiqot metodlari.

Milliy va jahon tarbiya konsepsiyalari.

Uzluksiz ma'naviy tarbiya Konsepsiyasi"ning maqsad va vazifalari. Jahon tarbiyaviy kontsepsiyalari tendensiyalari. Oliy ta'lim islohotlari davrida o'qituvchilarda tarbiyaviy kompetensiyalarni rivojlantirishning konseptual asoslari (Uzluksiz ma'naviy tarbiya" konsepsiyasi misolida)

Tarbiya jarayonini samaradorligini oshirishda ilg'or xorijiy tajribalar.

Jahonning rivojlangan mamlakatlari tarixi maqsadli, uzluksiz ma'naviy tarbiyaning tutgan o'rni. Yaponiyada fuqaroni tarbiyalash – "axloqiy tarbiya" tizimi "xarakterni shakllantirishga yo'naltirilgan ta'lim", "davlat uchun maqbul axloqiy sifatlarni tarbiyalashga qaratilgan faoliyat", "fuqarolik axloqi asoslarini tarbiyalash" tizimi. Xitoyda Konfutsiylik axloqining besh asosiy ustuni.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida muvaffaqiyatga erishish motivini shaxsning ustuvor xususiyati sifatida.

Bolaning o'z xulq va faoliyatini ongli nazorat qilishini kuchaytirish va o'z-o'zini baholashga va qo'yayotgan talablar. O'z qobiliyatlarini bilishga va mehnatsevarlikka o'rgatish. Ijtimoiy motivlarning paydo bo'lishi. O'z xalqining va boshqa xalqlarning an'analari, qadriyatlariga qiziqishning namoyon bo'lishi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijtimoiy kompetensiyalarni shakllantirishda ta'lim texnologiyalaridan foydalanish. (1-4sinflar)

O'quvchilarda ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirishda ta'lim metod, shakl va vositalaridan foydalanish. Pedagogik diagnostika va korreksion faoliyat mazmuni. Pedagogik diagnostika metodlari.

O'rta sinf o'quvchilarida ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirish metodikasi. (5-9-sinflar)

O'smirlik davri shaxsda ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishning pedagogik-psixologiya xususiyatlari. Vatanga sadoqat, tadbirkorlik, irodalilik,

mafkuraviy immunitet, mehr-oqibatlilik, mas'uliyatlilik, tolerantlik, huquqiy madaniyat, innovatsion fikrlash kabi fazilatlarni shakllantirish mazmuni. Innovatsion tarbiya texnologiyalarining o'quvchilarning axloqiy sifat va fazilatlarini shakllantirishda foydalanish.

Yuqori sinf o'quvchilarida ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirish texnologiyasi. (10-11-sinflar)

O'spirinlik davri shaxsda ijtimoiy faollik ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik-psixologiya xususiyatlari. O'quvchilarda jismoniy va intellektual imkoniyatlarini rivojlantirish va kreativ sifatlarini namoyon qilishning mazmuni. Vatan oldidagi huquq, burch va majburiyatlarini anglash. Tarbiya treningining tarbiyalanuvchilarning axloqiy fazilatlarini shakllantirishdagi ahamiyati.

Ta'lim-tarbiya jarayonida "Oila, mahalla va ta'lim muassasasi hamkorligi" Konsepsiyasining o'rni

Tarbiyaviy ishlarni amalga oshirishda "Oila, mahalla va ta'lim muassasasi hamkorligi" Konsepsiyasining ahamiyati. Ta'lim muassasasi faoliyatida oila va oila hamkorligi masalalari.

O'zbekiston YOshlar ittifoqining ta'lim muassasalari bilan olib boradigan faoliyat mazmuni.

Yoshlar ittifoqining faoliyati, maqsad va vazifalari. Yoshlar ittifoqining ta'lim muassasalari bilan olib boradigan faoliyati. Yoshlar ittifoqining faoliyatini yo'nalishlari.

YUNISEF xalqaro tashkiloti faoliyatida yoshlarni xuquqiy himoya qilish masalalari .

YUNISEF xalqaro tashkiloti faoliyatida bolalarni himoya qilishning xuquqiy asoslari. Bolalarni ijtimoiy himoya qilish tashkilotlari. Ta'lim muassasalarining bolalar tashkilotlari bilan olib boradigan faoliyati.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Uzluksiz ma'naviy tarbiya Konsepsiyasi. / O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 31 dekabrda "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 1059-son Qarori 1-ilovasi. // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 03.01.2020 y., 09/20/1059/4265-son.
2. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. –T.: O'zbekiston, 2017. – 102 b.
3. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz. – T.: O'zbekiston, 2017. – 488 b.
4. Mirziyoev Sh.M. 2018 yil 14 fevral kuni maktabgacha ta'lim tizimini isloh qilish va rivojlantirish bo'yicha ko'rilayotgan chora-tadbirlar natijadorligi tahliliga bag'ishlangan videoselektor yig'ilishida so'zlagan nutqi // "O'zbekiston ovozi", 2018 yil 15 fevral.
5. Abduqodirov A.A., Pardaev A.X. Pedagogik texnologiyalarga oid atamalarning izohli lug'ati. – T.: Fan va texnologiya, 2012. – 44 b.
6. Abduqodirov A.A., Pardaev A.X. Ta'lim jarayonini texnologiyalashtirish nazariyasi va metodologiyasi. – T.: Fan va texnologiya, 2012. – 104 b.
7. Azizxodjaeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – T.: Moliya, 2003. – 192 b.
8. Azimova N.E. Bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchisini ma'naviy-axloqiy tarbiyalash texnologiyasi. Monografiya. – T.: 2009. – 156 b.
9. Айдагулова А.Р. Формирование воспитательной медиасреды педагогического вуза: автореферат дис. ... кандидата педагогических наук. – Уфа, 2012. – 25 с.
10. Axborot asrida ta'lim-tarbiya / To'plam. Tuzuvchilar: B.X.Daniyarov, A.E.Rahimov, F.H.Jabborov. – T.: Akademnashr, 2012.
11. Белкин А.С. Компетентность, профессионализм, мастерство. – Челябинск: ОАО "Южно-Уральский кн. изд-во", 2004. – 176 с.
12. Bodo Shefer. Pul alifbosi. G'oliblik qonuniyati. Moliyaviy erkinlik sari yo'l. Eng sara asarlari. Jaxon bestsellarlari. –T. Adabiyot uchqunlari, 2018. – 298 b.
13. Внукова Н.В. Дидактические условия активизации творческой познавательной деятельности учащихся 5-7 классов: На материале преподавания математике: автореф. дисс. ... канд.пед.наук: 13.00.01– Липецк, 2001. –172 с.
14. Donolar odob haqida. –T.: O'qituvchi, 1986.
15. Donolar suhbatlari. To'plovchi Ergash Ochilov. –T.: O'zbekiston NMIU, 2018.
16. Jamoldinova O.R. Yoshlar sog'lom turmush madaniyatini rivojlantirishda uzviylik va uzluksizlik tamoyillari amal qilishining pedagogik mexanizmlarini takomillashtirish: Avtoref. ... ped. fan. dok. – T., 2015. – 86 b.

17. Железняк О.Н. О принятии в Японии нового основного Закона об образовании. – Владивосток: Изд-во института Дальнего Востока РАН, 2009. – 240 с.
18. Зеер Э.Ф., Шахматова Н. Личностью ориентированные технологии профессионального развития специалиста. – Екатеринбург, 1999. – 244 с.
19. Ибрагимов Х.И. Автогенная тренировка как средство самовоспитания. – М.: Педагогический вестник, 1996. – 115 с.
20. Innovatsion ta'lim texnologiyalari / O'quv - metodik qo'll. Muslimov N.A., Usmonboeva M.H., Sayfurov D.M., To'raev A.B. – Toshkent: "Sano-standart", 2015. – 150 b.
21. Interfaol metodlar: mohiyati va qo'llanilishi / Met.qo'll. Tuz.: D.Ro'zieva, M.Usmonboeva, Z.Holiqova. – T.: TDPU, 2013. – 125 b.
22. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar (ta'lim muassasalari pedagog-o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar). – T.: "Iste'dod" jamg'armasi, 2008. – 180 b.
23. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Tarbiyada innovatsion texnologiyalar (ta'lim muassasalari pedagog-o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar). – T.: "Iste'dod" jamg'armasi, 2009. – 160 b.
24. Yo'ldoshev J.G'., Usmonov S. Ilg'or pedagogik texnologiyalar. – T.: O'qituvchi, 2004. – 101 b.
25. Махмудова М.М. Воспитание общественной активности у младших школьников: автореф. дисс. ... канд. пед. наук. Т.: 1994. – 17 с.
26. Mahkamov U. Odox axloq saboqlari. –T.: Fan nashriyoti, 1994. – 135 b.
27. Musurmonova O. Yuqori sinf o'quvchilari ma'naviy madaniyatini shakllantirishning pedagogik asoslari: Pedagogika fanlari doktori. ...diss. – T., 1993. – 364 b.
28. Musurmanova O. Riskulova K. Sog'lom avlod – millat kelajagi. Monografiya. –T.: Fan va texnologiya, 2013. – 188 b.
29. Musurmonova O. Ma'naviy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi. Umumta'lim maktablari uchun. –T.: O'qituvchi, 1996. – 192 b.
30. Pardaeva M.D. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida kompetensiyaviy yondashuvni joriy etishning metodik tizimini boshqarish (informatika va axborot texnologiyalari fani misolida): pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD). ...dis. Avtoref. – Toshkent, 2020. – 49 b.
31. Pedagogik texnologiya: muammo va istiqbollar (zamonaviy pedagogik texnologiyaning ilmiy-nazariy asoslari). – T.: OO'MKHTRM, 2014. – 300 b.
32. Ravshan Xonniyoz. Muvaffaqiyatingiz va pul. –T.: Akademnashr, 2012. – 288 b.
33. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / пер.с.англ. – М.: "Когито-Центр", 2002. – 396 с.
34. Tojiev M., Xurramov A. Ta'lim jarayonini pedagogik texnologiya asosida tashkil qilishda qo'llaniladigan zamonaviy ta'lim usullari – Toshkent, 2014. – 80 b.
35. Tolipov O'.Q., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiya: nazariya va amaliyot. – T.: Fan, 2005. – 206 b.

36. Umurzoqov B., Rahimov M. Mehnat munosabatlari va mentalitet. –T.: O‘zbekiston NMIU, 2005.
37. Unsurulmaoliy Kaykovus. Qobusnoma. – T.: O‘qituvchi, 1986. – 83 b.
38. Xodjaev B.X. Umumta’lim maktabi o‘quvchilarida tarixiy tafakkurni modernizatsiyalashgan didaktik ta’minot vositasida rivojlantirish: ped.fan.dok. ...diss. –T., 2017. – 314 b.
39. Xoshimov O‘. Daftar xoshiyasidagi bitiklar. –T.: Sharq, 1998.
40. Хуторской А. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированного образования // Народное образование. – Москва, 2003. - №2. – С.60-64.
41. Quronov M. Milliy tarbiya. – T.: Ma’naviyat, 2007. – 240 b.
42. Quronov M. Bolam baxtli bo‘lsin, desangiz...: tarbiya kitobi. –T.: Ma’naviyat, 2014.
43. Anuzienè. The Structure of Socio-Cultural Competence (Self) Development. Vocational Training: Research And Realities, 1(26) (2015)
44. Shavelson R.J. An approach to testing & modeling competence. TasksandChallenges. Rotterdam: SensePublishers. (2013).
45. Rheingold H. The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier1993.
46. <https://islom.uz/maqola/3672>.
47. http://fikir.uz/blog/Fikir_psixologiya/inson-ongi.html
48. <https://ahlisunna.uz/vijdon/>
49. <https://axloqiyhikoyalar.wordpress.com/page/2/>.